

# Brassói Lapok

Előfizetési példány  
Árusításba nem bocsátható

XL. évfolyam  
182 szám.

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Hétfő

1934. évi augusztus 13

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: Brassóban a kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 70 lej, máshol 74 lej. — Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — Külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegdalonn 6 lej, páratlan (jobb) szövegdalonn 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztő 83.

## MA: LÁSSUK NAGYSZEBENT!

### Ijesztő jelenségek

Ha mai eseményekről írni akarunk, azt lehetetlen nem úgy cselekedni, hogy unós-untalan halottakról ne emlékezzünk meg. Az ugynevezett békének egy egészen furcsa tótágast álló korszakát éljük. Hogy azonban állandóan halottakba ütközzünk, nem jelenti azt, hogy szentimentálisakká puhuljunk. A halottak körül tudniillik az a baj, hogy a legnagyobb erőfeszítésekkel is csak elvétve akadunk közöttük olyanra, aki fölött emberiségünk megoldódhatik.

Tehát egészen furcsa állapotban vagyunk ezzel a fejetetején ugráló békével. A háboruban is mintha kevesebb és jelentéktelenebb lenne a halottak jelentése és a halál maga is, amely már valami meglévő ellentétért folyik.

Már nem is ott tartunk, hogy a gonoszság kizárólag az igazságot üldözi és fojtja vérbe, hanem ott, hogy a gonoszság a gonoszszágnak harap a torkába, szurja le orvul és állíttatja a falhoz.

De bár ez így rendben is volna és örülnünk kellene, hogy a fasizmus elméletét megzavaró bacillus már tényleg felhatolt az agyig és hogy a fertőzöttek immár nemcsak önmagukra nézve veszélyesek, hanem egymásra nézve is már közveszélyesek, mégis csak saját bőrünkön is szó van, mert ennek a belső massacrenak előbb utóbb ugyis háborus kirobbanás lesz a vége.

Az egyik német emigráns lapban ezt a helyzetet egy karrikatura szemlélteti nagyon átlátszóan, bár mégis hiányosan. A rajz a következő: a földön fekszik a III. számú diktátor, Dollfuss, akit ebben a pillanatban terített le hátulról a II. számú diktátor, Hitler törő. (Dollfuss előtt kezéből kihullott tör). A gyilkos II. számú diktátor mögött azonban már felemelt törrel ott áll az I. számú diktátor: Mussolini. — Ugy is nevezhetnénk őt, mint Amerikában a legújabb divatu gangszterek nevezik magukat: Európa első, második és harmadik számú ellensége. — A fenti rajz azonban hiányos, mert a három törős ember körül nem vonulnak fel mai haditechnikánk purgatórium eszközei.

De hogy ennek a hiánynak megemlékezése nem alapítatlan háborus pszichózis, azt mindenki elhíheti, aki a mai állig fegyverben álló Németországot látja, aki Anglia lég- és vízi haderejének növeléséről olvas, aki Olaszországnak az osztrák határon történt hadifelvonalásait figyelte s aki Franciaország ideges jegyzékéről tud, amelyben Jugoszláviát az osztrák felkeléssel szemben tanusított magatartásáért felelősségre vonja.

Ugy vagyunk ezzel a halál általános kérdésével, mint a lefűdött fazék, amelyben a víz fortyog: emelgeti, emelgeti a gőz a fedőt. A forró víz mind feljebb száll. Felnyomja a fedőt: újra kis levegő jut a fedél alá és a víz újra leszáll. De csak kis időre, hogy aztán újra feltörjön, lerugja a fedőt és kifusson. Hát most is egyre gyakrabban emelkedik a fedő. Ausztriával most majdnem lezuhant. De a fortyogás nem áll meg. És a fűdő sorsa az, hogy lezuhanjon és utat engedjen a feltörő árnak.

Hogy a következő stációnak kik lesznek a nagy halottai, még sejteni sem lehet.

De hogy lesznek, az bizonyos. És akkor kezdhetjük előlről a megállapításokat: Hamis nagyság volt, vagy egyáltalán nem volt az és megölte orvul az örülte, vagy a gonoszság, amely előbb utóbb bennünket visz a vágóhídra..."

(m)

## Brassóban is nagy tüntetés készül Glondys püspök mellett

A Barcaság egész szász lakossága felvonul, hogy tiltakozzék a hitlerista gyalázkodás ellen

Brassó, augusztus 12  
Azokkal a gyalázkodó támadásokkal kapcsolatban, amelyek az utóbbi hetekben az erdélyi és a birodalmi német sajtó egy részéből Glondys dr. szász püspököt érték, Nagyszeben és több más szász jellegű város példájára most Brassó lakossága is megmozdult. Bizottság alakult, amely augusztus 19-ikére, a következő vasárnapra nagy tüntetést készít elő a szász evangélikus egyház és püspöke védelmében. Erre a tüntetésre nemcsak a hagyományörző brassói szászok,

hanem az egész Barcaság szász népe is felvonul, hogy kifejezésre juttassa a Glondys dr. személye iránti ragaszkodását és szeretetét.

A brassói tüntetés annyival is inkább nagyszabásúnak és lelkesnek ígérkezik, mert Glondys püspök évek hosszú során át az itteni evangélikus egyház főpapja volt s a brassói egyház éléről került a püspöki székbe. Glondysnak Brassóban sok tántoríthatatlan híve van, akik most vissza akarják utasítani azokat a méltatlan támadásokat, amelyeket elle-

ne a felelőtlen hitlerista elemek intéztek. Az előkészítő bizottság felhívást bocsátott ki, amelyben hangoztatja, hogy

a tüntetésnek nem lesz politikai színe, zete, mert éppen az a célja, hogy megvédje az egyházat és fejét a politikai beavatkozásoktól és meghurcolásoktól.

Elsősorban az ellen kívánnak tiltakozni a brassói szászok, hogy az egyházat és a püspöki méltóságot leráncigálják a politika posványai.

## Schuschnigg és Starhemberg éles nyilatkozata a nemzetiszocializmus ellen és Ausztria függetlensége mellett

A Habsburg-restauráció nem időszerű — mondja Starhemberg herceg  
Meggzűntetik az eljárást a szociáldemokrata felkelés letartóztatottjai ellen

Bécs, augusztus 12.

Schuschnigg kancellár hazaérkezése után az olasz Stefani-ügynökség tudósítójának nyilatkozott budapesti utjáról.

— Budapesten — mondotta a kancellár —

egy kül-, mint belpolitikai kérdésekben egyetlen lépéssel sem térünk el azoktól az irányelvektől, amelyeket Dollfuss követett.

El kell ismerni, hogy Ausztria függetlensége nemcsak a hagyományoknak, Ausztria középeurópai hivatásának, hanem a német faj érdekeinek is megfelel.

STARHEMBERG LESZÁMOLAST IGÉR A NEMZETISZOCIALIZMUSNAK ÉS BÉKÉT A SZOCIÁLDEMOKRATAKKAL

Starhemberg herceg alkancellár pénteken fogadta a sajtó képviselőit és a következőkben ismertette a kormány helyzetét:

— A kormánynak sikerült teljesen levernii a felkelést, az egész országban a legnagyobb rend uralkodik.

— A kormány megdönthetetlen akaratla, hogy véget vessen a nemzetiszocialista terrorbandák üzelmeinek és kompromisszum nélkül visszautasítson minden zavaró kísérletet. Teljesen tudatában vagyunk a nehézségeknek, de semmiképpen sem riadunk vissza.

— Természetesen, ma nem ígérhetem meg és nem adhatok biztosítékot arra, hogy soha többé nem fog bomba robbanni,

azt azonban megígérhetem, hogy aránylag rövid időn belül leszámolunk a terroristákkal.

A RESTAURÁCIÓ NEM IDŐSZERŰ

Beszédének befejezése után Starhemberg nyilatkozott a restaurációról is.

— Véleményem szerint — mondotta — az osztrákok többsége érzésben a res-

tauráció mellett van. Azonban a kormány nem tartja időszerűnek a restaurációt.

Olaszország ebben a kérdésben hűvös álláspontot foglal el.

Ezután ismét rátért a nemzetiszocialista mozgalomra és kijelentette,

nincs kizárva, hogy ez év vége előtt megégyesszer megpróbálkoznak kezükbe keríteni Ausztriában a hatalmat,

azonban a kormány ura a helyzetnek és bizik a vidéki lakosságban, amelyet erre a célra erősen megszervez.

## Likvidálják a februári forradalmat

A szociáldemokráciával szemben eddig Starhemberg herceg foglalta el a legélesebb álláspontot. Állandóan hangoztatta a marxizmus teljes megsemmisítését Ausztriában. Annál meglepőbb és egyben igazolja a kormány komoly békeakarátát a szociáldemokrata munkássággal szemben, hogy ezuttal Starhemberg herceg is a kibékülés mellett nyilatkozott.

Kijelentette, hogy

a kormány a februári zavargások részesei ellen folyamatba tett eljárásokból sokat likvidálni akar, hogy a munkásság nyugalmát helyreállítsa. Valószínűleg Seitz volt polgármestert is szabdlábra helyezik.

STARHEMBERG HERCEG OLASZORSZÁGBA UTAZOTT

Starhemberg herceg alkancellár szombat délelőtt elutazott Olaszországba. Utját hivatalosan azzal indokolják, hogy a Campóban üdülő osztrák gyermekeket látogatja meg.

Jól informált politikai körök szerint azonban

Starhemberg Mussolinit is felkeresi, akivel tanácskozásokat folytat Ausztria helyzetéről, egyben köszönetét fejezi ki azért a határozott magatartásért, amit Mussolini a július 25-iki eseményekkel kapcsolatban tanusított.

Tessék kívágni és eltenni!

## 6. sz. SZELVÉNY

a B. L. augusztusi  
regény-ajándékára.

1-15-ig sorszámmal ellátott 15 darab augusztusi szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934 augusztus havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszolgáltathatók Bukarestben: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sft. Mina 9), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Grivitei 10); Brassóban: a B. L. kiadóhivatalában mindenütt máshol; a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan uton kapják meg, mint az újságot.

## Minden eddiginél látványosabb lesz az idén a brassói lovasverseny

Brassó, augusztus 12

Uj szin a brassói utcán. A városban mindeműt az utcasarkokon karsu, kék-fehér oszlopok jelentek meg. Kék zászlót lenget rajtuk a szél. Brassóban már tudják mit jelent ez: — Az idén is lesz lovasünnepély — mondják egymásnak. Mert Brassóban esemény, sőt az utóbbi években komoly idegenforgalmi vonzóerővé jelentkező a Brassói Lovaregylet ünnepélye.

Minden évben nagy sikere volt a brassói lovasnapoknak, mert valóban szépet, nagyvonalú és nem utolsó sorban igazi sportot nyújtottak. A fejlett tudású brassói versenyzők mellett a bukarestiek versengése tette izgalmasá a küzdelmeket. Évről-évre fokozódott a versenyzők száma és az idén már az ország minden részéből jelentkeztek urlovak az ugratóversenyre.

A rendezőség — élén Schmutzler Emillel, Schmidt Ottóval és Heshaimer Adolffal — minél látványosabbá akarja tenni a versenyeket és ezért az idén az új műsorszámok tömegével bővítették ki a programot. Így többek között bemutatják a négyes és tandem-lovaslást. A brassói tüzérezred pedig különleges tűzéri díszgyakorlattal vonul fel. A műsor olyan gazdag, hogy három nap szükséges a lebonyolításához: augusztus 24-én, 25-én és 26-án rendezik meg az Olympiai pályán.

A lovasünnepély fényét emeli, hogy Károly király elvállalta a védnökséget. A bukaresti diplomáciai testület sok tagja is bejelentette, hogy megtekintik a versenyek döntőjét.

Az elővételi jegyárusítást már hétfőn megkezdik a városháza épületében rendelkezésre bocsátott versenytitkári hivatalban. Az idén a nézőterem új beosztással helyezik el a közönséget és több fedett tribünt állítanak fel.

Most is, mint tavaly, vonzóan színes kép lesz a pálya. Az ugratóakadályokat reklámképek díszítik, sőt az idén ötletes megoldással több reklámtárgy egyuttal, mint akadály szerepel.

Brassó ötvenszázalékos utazási kedvezménye lehetővé teszi, hogy a más városban lakók is megtekintésük az ország legnagyobb lovasversenyét. Valószínű is, hogy ez az esemény, Brassó amugyis nagy idegenforgalmát augusztus végén még jobban felélénkíti.

— Kolozsvári hírek. Kolozsvárról jelentik: Kovács Gyula 15 éves kiskidát futballozás közben egyik társa véletlenül hasbarngta. A gyereket a klinikára szállították, ahol rövid szenvedés után belehalt a rugás okozta súlyos belső sérülésbe. — A kolozsvári rendőrség a budapesti rendőrkapitányság megkeresésére várandanul házkutatást tartott Mátyás Salamon ügynök Király-utca 9 szám alatti lakásán. A házkutatás meglepő eredménnyel járt: másfél millió lej értékű idegen valutát találtak nála, mire Mátyást nyom-

### Elsőrangú mennyezetnád:

4-szer kötve 1 m. széles, 10 m. hosszú	Lei	24
5-ször " 1 1/2 " " " "	"	36
9-szer " 2 " " " "	"	47
9 " " 2 1/2 " " " "	"	59
6-szor " 2 " " " "	"	42
6 " " 2 1/2 " " " "	"	53

„IRA”  
Építési anyagok és tüzfarkatár,  
Szentpéteri-ut 72. Telefon 804.

ban őrizetbe vették. Kiderült, hogy az 55 éves ügynök összeköttetésben állott Hartmann Andor nagyváradai valutással, aki a Stop utazási iroda tulajdonosa volt és súlyos összegekkel károsította meg a magyar államot valutatörvény kijáratása folytán. Mátyást kihallgatása után a rendőrség ma szabadonbocsátotta.

Szeplőt, májfoltot két hét alatt elmulaszt, észrevétlenül hámlaszt a  
**„FLOREAL” 2-es számú krém!**  
1 tégely ára 40 lej.  
Vezérképviselő: Drogueria „CENTRALA” Oradea

## Oroszország benyújtotta felvételi kérelmét a népszövetségi tagállamok kötelékébe

Orosz gazdasági szerződéssel ellensúlyozza Németország Nyugat bojkottját — A keleti egyezménytervezet miatt visszahívják a varsói francia követet

London, augusztus 12  
A Times genfi tudósítójának jelentése szerint Szovjetország a Népszövetség főtitkárságához benyújtotta felvételi kérelmét a népszövetségi tagállamok sorába. A Népszövetség főtitkársága egyelőre tagadja, hogy Szovjetország benyújtotta a hivatalos kérelmet, de annyit elismer, hogy Oroszország hajlandó belépni a Népszövetségbe.

A Szovjet azért intézte titkosan a felvételi kérelmet, mert számít arra, hogy valamelyik állam esetleg kifogást emel felvétele ellen s ezzel meg is akadályozza a felvételt. Ez esetben Oroszországnak így módjában van ugyancsak titokban visszavonni a felvételi kérelmét.

OROSZORSZÁG NYERSANYAGOT SZÁLLIT NÉMETORSZÁGNAK

Berlin, augusztus 12

Az orosz-német gazdasági bizottság hetek

óta tartó tárgyalás után megkötötte az orosz-német gazdasági egyezményt. A megegyezés legfőbb pontja, amelyben

kötelezi magát Oroszország nagyobb mennyiségű nyersanyag szállítására Németországnak.

A német sajtó nagy meglepéssel veszi tudomásul az egyezmény megkötését. Az egyezménnyel — írják a lapok —

Németország kivédte azt a csapást, amelyet Nyugat bojkottja mért az országra, mert most már nem kell tartani attól, hogy nyersanyaghiány miatt a német gyáraknak le kell állni.

A VARSÓI FRANCIA KÖVETET MENESZTIK A KELETI EGYZMÉNY-TERVEZET MIATT

Páris, augusztus 12

Pénteken Doumergue miniszterelnök elnöke alatt minisztertanács volt, ame-

lyen a távollévő Barthou külügyminiszter helyett Pietri tengerészeti miniszter számolt be a keleti egyezmény ügyéről. A minisztertanácsról hivatalos jelentést nem adtak ki, kiszivárgott hírek szerint azonban az a megállapítás lett urrá, hogy amíg az ügygel kapcsolatban Németország és Lengyelország határozott választ nem ad, korai volna jóslásokba bocsátkozni, vagy éppen további diplomáciai elképzelésekkel kísérletezni.

A párisi jelentést érdekesen egészíti ki az egyik varsói esti lap közleménye. E lap szerint Laroche varsói francia követet hamarosan felmentik állásától, mert a francia kormány neki tulajdonítja a Lengyelország magatartása miatti sikertelenséget. Barthou különösen azért neheztel a követre, mert nem tett jelenés idejében a lengyel hangulatról s így ő tulkorán kötötte le magát az orosz javaslat mellett.

## Még mindig ezrével zárando- kolnak Hindenburg sirjához

Naponta 8000 friss virággal díszítik a sirhelyet

Hohenstein, augusztus 12

A tannenbergi emlékműhöz állandóan ezrével jönnek zárando-  
kolnak a koporsó előtt. A bejáratnál kora reggelenként hatalmas embertömeg várja a bebecsátást.

Az emlékmű magas árbócára reggel felvonnak két hadilobogót és két biro-

dalmi lobogót, miközben az őrség fegyverben áll. A torony előtt két csendőr a sirhely ajtajánál két katona áll őrséget. A koporsónál most altiszti őrség áll, amelyet másfél óránként leváltanak.

A közönséget két héten át engedik a koporsóhoz. A sirhelyet naponta 8000 friss rózsával és dáliaival díszítik.

### Amerika pénzügyi programja:

## A dollár 50 százalékos aláértékelése?

Páris, augusztus 12

Az Agence Economie Financiere feltűnést keltő közleményt hoz az Egyesült Államok új bankjegy-politikájával kapcsolatban.

A közlemény szerint az Egyesült Államok pénzügyi programja még nem fejeződött be az ezüstvaluta bevezetésével.

A jelek szerint

a pénzügyi program végső célja a dollár 50 százalékos aláértékelése.

Ezeme a tényen semmi sem változtat, hogy az Egyesült Államok kincstári hivatala, érthető okokból tagadja ennek az aláértékelési folyamatnak megindítását.

## Frigyes Lipót királyi herceg rejtélyes körülmények között eltűnt Berlinből

Berlin, augusztus 12

Az egész német birodalom területén élénk feltűnést keltett

Frigyes Lipót királyi herceg rejtélyes eltűnése.

A rendőrség már napok óta megindította a nyomozást a herceg tartózkodási helyének megállapítására, de eddig eredménytelenül. Mindössze annyit állapítottak meg, hogy a herceg néhány nappal ezelőtt gépkocsin, gépkocsivezetője társaságában távozott el és azóta senki sem tud róla semmit.

A gépkocsivezetővel kapcsolatban megállapította a rendőrség, hogy néhány nappal ezelőtt gyermektartásra kötelezték s az erről szóló végzését a királyi hercegnek kézbesítették ki azzal a meghagyással, hogy a megítélt összeget havonta vonja el sofförje fizetéséből.

Trier, augusztus 12

A koblenzi titkosrendőrség főnökének utasítására Trierben és környékén több katolikus papot letartóztattak.

### A prágai német követ tiltakozása az emigránsok propagandája ellen — Katolikus lelkészeket tartóztattak le Németországban

A letartóztatásokat azzal indokolják, hogy a lelkészek a kiadott rendelet ellenére nem harangoztattak Hindenburg temetésének idején.

A trieri érsek személyesen tiltakozott a rendőrfőnöknél a letartóztatások ellen, kimutatva, hogy a rendőrség követett el mulasztást, mert a letartóztatott lelkészek semmiféle rendelkezést sem kaptak.

Prága, augusztus 12

Prágai politikai körökben nagy feltűnést keltett Koch prágai német követnek a Hindenburg emlékeztetőre tartott összejövetelen elmondott beszéde.

Koch követ élesen kikelt egyes prágai lapoknak Németországgal szemben tanúsított magatartása miatt és

kifogásolta, hogy a cseh kormány semmit sem tett, hogy megszüntesse a Németországot gyalázó propagandát.

A Prager Tageblatt értesülése szerint Koch követ legközelebb szóbeli jegyzékben tiltakozik a prágai német emigránsok propagandája ellen a cseh külügyminisztériumban.

— Asztma és szívbetegség, mell- és tüdőbaj, görvély- és angolkór, a bőr megbetegedései és furunkulózis eseteiben a mindig kellemes hatása természetes „Ferenc József” keserűviz az emésztőcsatornát alaposan kitisztítja s a gyomor és belek működését kitűnően szabályozza.

## Veress Miklós a helyszínen részletesen elmondta, hogyan ölte meg bukaresti áldozatát

Bukarest, augusztus 12

Szombaton délelőtt Veress Miklós, a nemrég elfogott többszörös rablógyilkos és gonosztevő, a bukaresti Stirbey Vodautca 75 szám alatti ház egyik lakásában a hatóságok képviselőinek jelenlétében részletesen elmondta és megmutatta, hogy hogyan ölte meg Sufrinné bukaresti magánzónt.

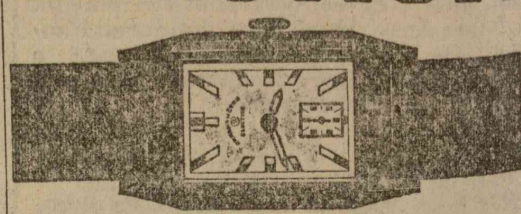
Veress Miklós, aki minden izgalom és megrendülés nélkül játszotta el újból a gyilkosság lefolyását, azt állította, hogy Sufrinné sértegetni kezdte a szolgálóleányát, Veress szeretőjét, aztán magának Veressnek is nekiesett és inzultálta őt, majd szembeköpte.

— Ekkor nem tudtam tovább türtöztetni magamat — mondotta Veress — és felkaptam az asztalon fekvő kalapácsot és addig tüttöttem vele Sufrinnét, amíg az holtan esett össze.

Ezután elmenekültem. Veress pár nap múlva visszaszállították Kolozsvárra.

ELEGÁNS ÉS PRECIZ

CHRONOMETRES  
ELECTION



Vezérképviselő:

HEINRICH WEISS

București, St. r. Carol 10., emelet.

Gábor István:

## MARGÓ

Néhány napi munka elég egy terv kidolgozásához. De évek tapasztalatába, szenvedésébe és átdolgozásába kerül egy társadalom megjavítása. Emberi ész nem képes áttekinteni a problémák ezer oldalait és megnyilvánulásait; annál kevésbé tudja elképzelni a megoldásokat ezekre az előre nem látott adottságokra és a jövőre. Amikor 1825-ben Európa a krízis tétőpontján állott — mint manapság —, lázongó munkások összetörték a gépeket, — lehetetlen volt előrelátni azt az egyensúlyállapotot, amit Európa elért 50 esztendővel később. Amit meg lehetett jósolni, amit Macaulay előre látott, az mindössze annyi volt, hogy el fog érkezni ez a kiegyensúlyozottság...

André Maurois írja: gyakran hasonlították az emberiséget egy nyugtalan alvóhoz, aki jobb oldalról balra fordul, majd pár perc múlva balról újra jobbra, abban a hiedelemben, hogy álmatlansága orvosságát a jobb oldalán megtalálja...

A kép ragyogóan találó.

Az emberek fellázadnak azok ellen a visszaélések ellen, melyektől szenvednek. Ellenkező módszert próbálnak tehát ki s ezt a végsőkéig, a lehetetlenségig túlozva alkalmazzák. Terrornak nevezik el azt, amit száz éve felszabadításnak neveztek és az akkori visszaélésen hönőhajtott reformokká válnak... De talán az ilyen forgózkodások természetesek és szükségszerűek. Az emberek általában nem ismernek mértéket. Mivel a szabadság jótét, jóllaknak vele az anarchiáig. S amikor rájönnek, hogy az ugynevezett szabadság lehetetlenné teszi a társadalmi életet, akkor a hatalmat hívják segítségül. S igazuk is lenne, ha csak a szükséges hatalmi erőt állítanák vissza. De, mint ahogy megrészegettek a szabadságtól, megrészegetnek a hatalomtól is s elfojtják a legártatlanabb szabadságokat is. Összetévesztik a hatalmat a brutalitással és az akaratérővel, a szilárdságot a terrorral. S a „helyreállított rendben” felébred a függetlenség vágya s késznek halálba menni oly eszmékért, melyek ellen harminc évvel ezelőtt harcra szálltak.

Az orvosság nyilván az lenne: megállni a holtpontra. Azonban túl nagy a lendület s az inga folytatja lengését. Ez a lengés a történelem...

Filozófusok gyakran tették fel a kérdést, főképp a pesszimista filozófusok, hogy ez évszázados lengések alatt az emberek a nyomorúságnak, az ostobaságnak és igazságtalanságnak ugyanazon színvonalán rekedtek-e avagy ellenkezőleg, az inga lengései következtében boldogabb régiókba is felemelkedtek?

Ez lenne a haladás problémája.

Az emberiség egyensúlykorszakokon halad keresztül, majd viharos zónákba kerül. Ezek megoldása folytán új egyensúlykorszak következnek. S ekkor két konfliktus van megoldva. Az első, — amelyik súlyosabb — egy gazdasági összeütközés. A szabadalvú kapitalizmus nem létezik már. Az állami gazdálkodás nem sikerült. Nyilván most az eszközöket kellene megtalálni, hogy a magántulajdon előnyeit egy intelligens állami felügyelettel lehessen összeegyeztetni.

Ezt a problémát akarja megoldani Mussolini és Roosevelt, látszólag nagyon különböző módokkal, amelyek azonban a valóságban nagyon is hasonlóak. Ez a probléma megoldódik s talán megjósolható, hogy a megoldás nem lesz sem kommunista, sem kapitalista, hanem mindkét eszméből fog kialakulni. Mint ahogy talán a politikai probléma megoldása sem lesz sem demokratikus, sem egyeduralmi. Tézis, antitézis, Hegel kimutatta, hogy az emberi társadalmak története nem más, mint e homlokegyenest ellenkező rendszerek győzelmének szücsesszövés néha brutális láncolata. S ezeket követi a szintézis, mely nagy, de átmeneti periódusokban összeegyezteti egy élő egységben azon elemeket, melyeket a vitatkozó intelligencia összefergethetetleneknek nyilvánított.

\*

Érdekes tanulmányt olvastam arról, hogy a hangyák egy bizonyos virágot ellepve, izgalmat keltenek a virág életében s a virág az izgalmaikra nedvet választ ki magából. Ezt a nedvet a hangyák megisszák és megrészegetnek tőle.

Észerint a hangyák részegesek!...

De ki ne ismerné a tücsök és a szorgalmas hangya meséjét, amelyekben viszont a hangya egekig dicsőítve a szegény bohém tücsök terhét, mint egy kitünőséget, mint egy kiváló prototípus van beállítva.

Melyiknek higgyünk? Maeterlink kis tanulmányának, amely megbélyegzi a hangyák részegségét, avagy La Fontaine-ek, aki a hangya szorgalmáról s kitünőségéről zeng?

Embértársainkról hol becsümlőt, hol dicsőít hallunk. Melyiknek higgyünk? Hol az igazság, olykor a gyors ítéletek felelőtlen villámszerűségében?

## Futballozás a kompromittáló vádakkal

## Nem történt hamisítás,

— szögezi le a hadügyminisztérium

Az újabb hadbíróági vizsgálat meghazudította Maniu vádját és a parlamenti Skoda-bizottság előtt tett bizonyító vallomásokkal, a leleplező Albisor törzsőrmestert pedig fegyelmi bizottság elé állítja

## Több mint háromezren jelentkeztek már a most már hamis esküvel is meggyanúsított Maniu bankettjére

Bukarest, augusztus 12.

A romániai közéletnek ismét bombaszerrü szenzációt szolgáltatott a hírhedt Skoda-ügy, illetve ezalkalommal annak egyik ágazata: a hadbíróági jegyzőkönyvhamisítás kérdése.

A parlamenti vizsgálóbizottság előtt erre vonatkozólag elhangzott leleplező vallomások alapján a hadügyminisztérium új vizsgálatot rendelt el, amelynek lefolytatására Chiriac Gheorghé és Petrescu Alexandru őrnagyokat küldték ki. A két őrnagy kihallgatta a hamisítás végrehajtásával vádolt két törzsőrmester-jegyzőt, Albisort és Gheorghét, szembesítette őket Seletzkyvel és helyettesével, Macsek mérnökkel, majd kihallgatta Pomponiu ezredest és Stoica Hagi alezredest, a katonai ügyészség vezetőit, akik a leleplezések szerint Seletzky Maniura vonatkozó vallomásának a meghamisítására utasítást adtak. Amint megirtuk, tegnapi vizsgálatot vezető Chiriac őrnagy beidézte kihallgatás végett Maniut is, ő azonban nem jelent meg, nyilván azért, mert fel fogása szerint csak a parlamenti vizsgálóbizottság deríthet fényt erre az ügyre, amelyet egyszer már eredménytelenül

vizsgáltatott ki a hadbíróág.

A két kirendelt őrnagy-vizsgálóbiztos, miután Maniu nem jelent meg, tegnap este hirtelen lezárta a II. hadtest katonai ügyészségén folytatott vizsgálatot, mára pedig a hadügyminisztérium közleményt adott ki, amely óriási meglepetést, mehökkentést váltott ki. A hadügyminisztériumi közlemény szerint ugyanis ez a vizsgálat sem tudott semmiféle hamisítást megállapítani.

## A FELTUNÉSTKELTŐ KÖZLEMÉNY

Ime különben a hivatalos közlemény hű, szószertint fordításban:

„A Nemzetvédelmi Minisztérium értesülően Albisor Dumitrunak, a II. hadtest hadbíróága jegyzőjének a Skoda-ügyben vizsgálódó parlamenti bizottság előtt tett kijelentéseiről, vizsgálatot rendelt el, hogy megállapítsa a hadbíróág egyes bírálóival szemben felhozott vádakból eredő felelősségeket. Evégből kirendelte a legfelsőbb katonai törvényszéktől Chiriac Gh. őrnagy katonai ügyészt, Petrescu Al. katonai vizsgálóbíró és Nistor Justin jegyzőt.

Az általuk eszközölt beható vizsgáló-

dások eredményeként megállapítást nyert:

1. Nem követtek el és nem is próbáltak elkövetni semmiféle hamisítást a Seletzky-ügy vizsgálati irataiban.

2. Albisor Dumitru jegyző, aki olyan természetű vallomást tett, amely alkalmas a parlamenti bizottság és a közvélemény megtévesztésére, a hadbíróági jegyzőségek szabályzata által előírt fegyelmi bizottság elé kerül. Itélkezni fognak felette azért az üzérkedésért is, amelyet ebben az ügyben elkövetett, a mikor pénzt kért és fogadott el, ugyszintén amiatt is, hogy meg nem engedte célra használni fel a hadbíróági irattárának egyik iratcsomóját, amely mint irattárosnak, az ő kezelésében volt.

3. Fegyelmi intézkedések történtek Gheorghé Ilie törzsőrmester ellen is, a szolgálata teljesítésében tanúsított hanyagság miatt.

4. Egyidejűleg megállapítást nyert, hogy a Seletzky-ügy vizsgálata folyamán egyetlen szerző sem igyekezett kompromittálni valamely politikai személyiséget, ok nélkül belevéve nevét a vizsgálati iratokba.

## KINOS HELYZETEK SOROZATA

Eddig a hadügyminiszteri közlemény, amely minden érvelés, vagy magyarázat nélkül, igazán katonás szükségességgel kijelenti, hogy nem történt semmi hamisítás a hadbíróágon. S mintegy rá akar parancsolni a közvéleményre, hogy ezt okvetlenül higgye el.

Ez azonban, a jelek szerint, nem megy, mert ez a határozott cáfolat egyszerűen meghazudtolná mindazokat az eskü alatt tett vallomásokat, amelyek ebben az ügyben a hadbíróág előtt elhangzottak.

Amint emlékeztetés, Vasiliu-Cluj ügyvéd, a börtönben ülő Seletzky egyik védője hozta szóba a parlamenti bizottság előtt a hamisítást. Eskü alatt hangoztatta, hogy Seletzkynek Maniu és Boila személyével kapcsolatban tett eredeti vallomását a jegyzőkönyvfogalmazvány felvétele és letisztázása közben Maniura névze kedvezőtlen értelemben megváltoztatták. Bejelentésére a parlamenti bizottság maga elé idézte Albisor hadbíróági jegyzőt, aki megerősítette az ügyvéd leleplezését, sőt azt is elmondta, hogy Gheorghé törzsőrmester felettesei: Pomponiu ezredes és Stoica alezredes sugalmazására hajlított végre a hamisítást. Mi több, elárulta továbbá Albisor, hogy társa százezer lejért eladta a meghamisított eredeti jegyzőkönyvet Macseknek s az összegből harmincezer lejt ő maga kapott tőle közreműködése fejében. Albisor is eskü alatt tette ezt a vallomást. Aztán Macsek is — ugyancsak esküvel — igazat adott Albisornak, a hamisítás koronatanújának.

Végül pedig jött Maniu s nemcsak a hivatalos esküvel, hanem tekintélyének minden súlyával bejelentette a parlamenti vizsgálóbizottságnak, hogy a II. hadtest katonai ügyészségén vallomáshamisítás történt azzal a céllal, hogy erkölcsi merényletet kövessenek el ellene, hogy lehetetlenné tegyék.

Nyíltan Pomponiu ezredest, sőt végső fokon Uica tábornokot vádolta meg a hamisítás értelmi szerzőségével s állításai bizonyítására bemutatta azt a jegyzőkönyvfogalmazványt, helyesebben eredeti jegyzőkönyvet, amelybe belejavitottak, terhelő szavakat és kifejezéseket szurtak bele s azután letisztázza, csalárd uton iratták alá Seletzkyvel. Maniu egyébként már akkor nyomban bejelentette a parla-

menti bizottságnak, hogy nem bizik a katonai vizsgálatban s kérte a bizottságot, hogy maga tisztázza az ügyet és adjon neki elégtételt a személye ellen megkísérelt erkölcsi merényletért. A bizottság úgy határozott, hogy — majd meglátja s azután nyári üdülésre ment. Nem látta sürgősnek, hogy Maniunak elégtételt szolgáltasson, miután Juniant, egyik alelnökét, sron kívül tisztázta és felmentette a 5 milliós sáppénz-felvétel vádjá alól.

A parlamenti bizottság magatartására most rádupláz a katonai vizsgálat, amely megállapítja, hogy mindaz, amit négy ember, köztük Maniu a parlamenti bizottság előtt eskü alatt vallott, szemszeredett hazugság, mert — nem történt semmi hamisítás, sőt ennek kísérlete sem. Ez tulajdonképpen ellenváddal egyértelmű, a hamis eskü vádját emeli Maniu és a három tanu ellen, aki azt állította és bizonygatta, hogy hamisítás történt.

## ALTALANOS MEGDÖBBENÉS

A Maniuvall rokonszenvező vagy csak tárgyilagos sajtó és közvélemény nagy megütközéssel foglalkozik ezzel az új fordulattal, amelyben újabb kihívást látunk Maniuvall szemben. Politikai és társadalmi körökben feszült érdeklődéssel várják a minden bizonnal esedékes to-

vábbi fejleményeket, különösen pedig a parlamenti bizottság állásfoglalását. Az kétségtelennek látszik, hogy Maniu nem fogja minden további nélkül tudomásul venni meghazudtolását s kiváltképpen azt, hogy gyanúsítását továbbra is fenntartsák, sőt megerősítsék.

A vakációzó parlamenti bizottság állásfoglalását illetőleg mindenesetre figyelemreméltó, hogy Pop Valér dr., a bizottság ügyvezető elnöke, tegnap hosszas kihallgatáson volt Tatarescu miniszterelnöknél. Minden bizonnal a parlamenti bizottság további teendőit beszéltek meg, azt a kérdést, hogy meddig nyaraljon még a bizottság s ha újra összeül, tegyen-e valamit a maga részéről a hamisítási ügy tisztázása irányában, vagy sem?

Amint a konzervatívpartí Epoca, a mely közel áll Maniu körehez, értesül, Maniu kényszeríteni fogja a parlamenti vizsgálóbizottságot, hogy valljon színt a jegyzőkönyv-hamisítás kérdésében. Maniu nem akarja engedni, hogy a dolgok elkenjék s függőben hagyják az ellene elkövetett mesterkedéseket, illetőleg ezeket tisztázását. Maniu természetesen továbbra is fenntartja vádját, az újabb hadügyminiszteri vizsgálat semmis kimenetelű ellenére is.

## Ujból kihallgatásra megy a miniszterelnök

Tatarescu miniszterelnök hétfőn ismét audiencián jelenik meg az uralkodónál Szinájában. Szentelésre terjeszti elő a két első rendeltetvényt, amelyek a köztisztviselők felülvizsgálására és az állásbalmozás tilalmára vonatkoznak.

A miniszterelnök este tér vissza a fővárosba s kedden délelőtt ismét minisztertanács lesz a további szükségrendeletek ügyében.

## Eddig háromezren jelentkeztek a Maniu-bankettre

A kedden este tartandó nagy Maniu-bankettre, amelyet a bukaresti Gibkerten rendeznek meg, péntek estig több mint háromezren jelentkeztek a kezdeményező bizottságnál.

A banketten képviselteti magát Bratianu György és Averescu pártja is, de nem hivatalos jelleggel, mert a rendezők

súlyt helyeznek arra, hogy a rokonszenvtüntetetésnek ne legyen politikai, hanem csak személyi jellege.

## Miért lett drágább a Skoda-szerződés másfélmilliárdal?

A Curentul ügy értesül, hogy a Skoda-ügy parlamenti vizsgáló bizottsága nyári szünetének végetértével mindenekelőtt azt a kérdést fogja tisztázni, ki a bűnös abban, hogy az ötmilliárdos Skoda-szerződést egy milliárd négyszázmillióval, azaz majdnem másfél milliárdal nagyobb összeggel kötötték meg, mint a fegyvergyár eredeti ajánlata volt. A felelőségek tisztázása során kivizsgálják azt is, hogy ez a különbözet hova jutott. Közfelkívó ugyanis az a feltevés, hogy ez a másfél milliárdos summa nagyrészt sápolásra ment, illetve azok zsebébe, akik a szerződés feltételeit megállapították.

TAMÁSI ÁRON:

# BAJLÁTOTT FÖLDÖN

Számadó irások egy székely falu mai életéről

VI.

## Örökös a munka, de ritka pillangó a lej

A kicsi ablakon keresztül, mely az éneket és a lámpavilágot egyformán finomra szűri, jóéjszakát köszönök halott keresztanyámnak. Aztán hazafelé indulok a rossz falusi uton, amelyen a sár és a sötétség ugyancsak rétegekben fekszik. Néha nagyokat botlom, máskor hokáig merül a sárba a lábam. És mégsem bánt most a talpam alatti viszontagság. A süített sötétséget is könnyedén veszem, hiszen játszhatik bárhogy a képzelet, ijesztiőbb képet ugyssem tud kimeríteni a világtalan éjszakából, mint a milyen az öklétrázó szenes férfit a halál udvarán.

De talán mégis!

Mert ahogy gázolok a sötétben, egyszerre eszembe jut egy másik szénégető fiatal férfi sorsa. Nemrég beszélt el valaki az ő sorsát: egyszerűen és színezés nélkül, mint amilyen volt maga a fiatal élet.

Ugy kezdődött az egész, ahogy a nap kezdődik reggel. Vagy ahogy a falu élete kezdődik minden nap újra. Fűrészt, fejszét és némi eleséget vett magához két fiatal székely, akik testvérek voltak. Az egyik nemrég házasodott, a másik legény volt még. Elmentek a havasi erdőre, hogy fát vágjanak és abból szénét égeszenek. Ami fát először hasogattak, abból kalibát csináltak maguknak. Aztán jöttek és mutak a napok, erős és kitaró munkában reggeltől estig. Amikor pedig elvégezték, amit el akartak volt végezni, akkor így szólt, egy este felé az idősebbik testvér:

— En most elmegyek haza s holnap szekérel jövök vissza, hogy hazavigyek egy terüszentet abból, amit ketten égettünk. Te pedig maradj itt és vigyázz a szénre, nehogy megsüfoolja valaki.

S másnap reggel, amikor megérkezett az idősebbik testvér a szekérel, egy pástorfiu futott szembe véle. Egész testében reszkett a fiu, szólani sem tudott, hanem csak vonított, mintha a halál birizgálta volna a nyakát. Végre felemelte reszkető kezét és arrafelé mutatott, ahol tegnap a kaliba még állott.

Egy rakás hamu volt most azon a helyen és a szénégető legénynek szénné égett csontja. Lázadás és öklébesorított férfizek helyett egy dermesztő seb, amely mindig leselkedik arra a rétegre, amelyik szénégetéssel próbálja megkeresni a kenyerét ebben a faluban.

\*

Vannak olyanok is, akik vállalkozóknak napszámba égetik a szénét. Ez nem jár gazdasági kockázattal, állatot sem kell kinezni, csak maga kinlódik a munkás. Jórészt fiatal férfizek ezek, mert erő és szívósság kell az efféle munkához, hogy valamit keresni lehessen.

A husvéti ünnepekre mindenfelől hazajöttek ezek a napszámos férfizek. Az egyik újságot kért tőlem, hadd lássa már, hogy mi történik a világban.

— Mennyi ideig vala most munkában? — kértem tőle.

— Kereken négy hétig — mondja.

— S hol dolgozott?

— Elég mesze, mert a segesvári erdőben.

— S hogy került maga oda?

— Nagy a közlekedés manapság a világban — mondja. — Eljön a hír s ha nem jön, elhozzák ugys.

Az erő énekel belőle, a szemé csillog. Egyetlen nap alatt kiépülte, amit négy hétig rontott rajta az ádáz munka.

— Hányan voltak?

— Nyolcan dolgoztunk egynek. Elég sikerült idolog lett volna, de rossz volt a hely, amely kijutott nekünk, mert egy nagy-nagy domboldalon működöttünk. Reggeltől kezdve uzsonnáig ndasított a nap s nem volt árnyékvető fa, még egy szikra sem. Vagyis azelőtt lenyesték volt ott az erdőt egészen s nekünk csak a levágot fák ágai jutottak. Azokat kellett összeszedni az egész nagy területről s kizégni szénnek.

Amilyen nehezen indult vala neki, most apránként ugys megbeszédeseedik éppen. Nagy szakértelemmel magyarázza, hogy az ilyen helyen nem napszámos idején kell dolgozni, hanem holdvilágon, minek elejébe teszi az ember az estét, a hajnal s a reggelre pedig megpótolja. Aztán nappal messziről hozott leveles ágak közül leskelődik hazafelé a jövőbe.

— S hogy éltek négy hétig azon az irdatlan domboldalon? — faggatom tovább.

— Mi ugys, mint más emberek — feleli. — Dolgoztunk, ettünk, aludtunk.

— S ezt mind asszony nélkül?

— Mindent lehet, ha muszáj. Puliszkat tudtunk főzni s hozza a tejet pedig mindenki meg tudja inni asszony nélkül is.

— Négy hét alatt mennyi szénét égették?

Ugyilátszik, készen áll minden a fejében, mert számítás nélkül feleli:

— Négy hét alatt nyolcan 240 mázsa szénét égettünk, amely, megegyezés szerint, pénzben összesen 7680 lejt tett ki nekünk, mivel mázsját 32 lejbe fogadtuk volt fel. No már most, ha ezt a keresetet nyolc részre vágjuk, akkor egy személynek 960 lej jut ki, vagyis négy hét alatt, egyik ugys, mint a másik, mindösszesen 960 lejt keresett. Igende aztán egyebet nem is kaptunk semmit s így az élelmezés s valamint dohány is, ennek a keresetnek a kárára esett.

— S mennyiből élt meg maga négy hétig? — kértem.

— Hát lássa, ezt is pontosan megmondom, mert élelemre s dohányra a négy hét alatt kereken 360 lej ment el.

Egy pillanatig elgondolkozom s már kész az eredmény: egy fiatal férfi, négy heti erős munkával, végeredményben 600 lejt keresett.

A példa beszélt, nem én.

\*

Hevesen süt a tavaszi nap. Túrelmetlenül és éhesen turkálja a földet, mint a szopós bárny az anyját. A fényben derűsen ballagok lefelé a falusi utcán. Csak most látom igazán, hogy mennyi a gyermek! Minden ház eresztett legalább három-négyet. Futkorásznak az uton és csintalankodnak egymással s a nagyokkal, a kik szintén elébujtják a házak hűvös rejtékébe.

Az egyik kapu előtt Ferenc bácsit pillantom meg. Botintal a kezében áll, nekikémaszkodva az öreg kapuzábnak. Rokonom is oldalból, azonkívül sok dolgos napot töltöttem ifjúkoromban az oldala mellett. Megállok hát, hogy elbeszéljünk egy kicsit.

— Hogy van, Ferenc bácsi? — kértem.

— Elnyomorodtam — mondja nehezen és harmatos lesz a szemé, miközben virradnak az emlékei. Sárga és sovány, késő ószre jár már a teste. Nagyon lélegzik mindegyre s ugys meríti beteg melléből a szót, hogy elmondhassa siralmas állapotát.

— Hát a felesége?

— Ő sem ugys van, ahogy kéne.

Ha jól emlékszem, egy fia is volt s egy leánya. Egyiket sem láttam, amióta itthon vagyok. Gondolom hát, hogy valami általános kérdést teszek fel a fiut illetőleg.

— S az ifjabbik hogy viseli magát?

— A fiam-e?

— Az.

— Nem hallottam, hogy meghót volna — mondja.

— Hát nincs itthon?

— Elszakadt.

Nehezen vallja ki, hogy három évvel ezelőtt a fiu megházasodott volt, de nem ült meg itthon, hanem a feleségével együtt nyomban elpályázott Bukarestbe. Az elején még rogatott, de most már azt sem teszi.

— Nehéz sorsa van biztosan — „vigasztalom“ az öreget.

— Valahogy ugys lesz — feleli. — Mert egy darabig portás volt valami gyárban, de mivel hogy magyar, onnét elkerült, s azóta még az anyja sem tudja kitalálni, hogy hol van.

— S pénzt küldözgetett volt-e portás korában? — kértem.

Ferenc bácsi elhajt egy legyet az orráról és csendesen így szól:

— Azt az egyet nem.

Hálátlan dolog ez, miből szótalanság háramlik mindakettőnkre. A lábunkat váltogatjuk s jó, hogy pajkoskodnak a gyermekek az uton,

mert van mit nézegessünk, amig feledjük a fiut.

— S keresni tud-e valamit? — folytatom aztán.

— En-e? — mutat magára Ferenc bácsi.

— Igen.

— En semmit sem, nemhogy valamit — mondja.

— Hát miből tengődnek akkor?

— A leány a gondviselőnk.

Kiderül a szemé rögtön, ahogy a leányát emliti. Ettől már a szót sem sajnálja, mint a fiutól. Dicséri, hogy milyen szép, milyen dolgos, és takarékos. Ott szolgál jelenleg Medgyesen, egy szász-nemzetű uriembernél. Jó helye van itt, igaz, hogy kétszer annyit kell dolgoznia, mint máshol. A fizetésének a felit minden hónapban hazaküldi. Abból élnek ök is, a két kecske is, a majorság is.

Olyan melegséget áraszt szavaival a szívembe, hogy kedvem volna nótát írni a leányról, aki egy szász-nemzetű gazdánál szolgál. Valamint a többi leányokról is, akik máshol szolgálnak, hogy élhessenek otthon az öregek, a kecskék és a majorság.

\*

Agnes hugomnál asszonyok gyűlnek esténként össze. Hozza mindegyik a guzsalyat, amelyen kötegen fehérlik a gyapju. Körülülnek a szobában, egy-egy kicsi széken, térdük közé szorítják a guzsalyt s a gyapjufonalat alakban mászik lefelé, egyformán és folyton, az orsó pedig forog és gömbölyödik a puha lámpavilágnál.

Vannak, akik pénzért fonják a gyapjat, vállalkozó asszonyoknak. Ezek vásárookra járnak, mint a kereskedők és mókás beszéddel kellekik a posztót. Itthon pedig a fonásért, egy guzsaly gyapju után, hat lejt fizetnek. Egy guzsaly-gyapjat pedig két nap alatt fonnak le az asszonyok.

Az is nagy pénz ma falun.

A lámpa négy napig is elég az erejéből.

Vagy egy pakli dohány jut a gazdának, ki munka közben és a füst mellett arra gondol, hogy még megmaradt egy lej tőkének otthon.

Egyetlen egy lej, amely olyan itt a faluban, mint a ritka pillangó: körülörpökdi az ezeréves és csodálatos fát, amely soha nem felejt el rügyeket bontani, virágokat nyilni és gyümölcsöt teremni.

Körülörpökdi a székelyeket és azután eltűnik, mint az angyal.

## Gömbös Gyula:

# Európa nyugalma csak a polgári szabadsághoz való visszatéréssel érhető el

Páris, augusztus 12

A Petit Journal Gömbös Gyula magyar miniszterelnök nyilatkozatát közli, amelyben Gömbös Magyarország mai helyzetét igyekszik megvilágítani és kormánya békés szándékát hangoztatni a francia közvélemény előtt.

— Európa felelős államférfiai között — mondotta Gömbös Gyula — nincs ma egyetlen egy sem, aki komolyan mérlegelné a háborus eshetőségeket. Mind-egyik meg van győződve arról, hogy egy újabb európai háboru esetén helyrehozhatatlan veszteség érné az egész emberiséget.

— Magyarország is csak békés uton igyekszik követeléseit megvalósítani. Ezeket a követeléseket jóakarattal meg lehet oldani, mert nincsenek megoldhatatlan differenciák. Magyarország egyetlen alkalmat sem mulasztott el, hogy békés szándékát igazolja.

Nem hagyta el Genét sem, holott Magyarország eddig igen kevés megértést tapasztalt a Népszövetség részéről.

Nyilatkozata további részében Gömbös kihangsúlyozta, hogy az európai államok nyugalma csak az egészséges nemzeti alapra helyezkedéssel és a polgári szabadsághoz való visszatéréssel érhető el.

# A brassói vizsgabizottság 18 tanárt felmentett a vizsga alól

Kolozsváron befejezték az írásbelit

Brassó, augusztus 12.

A kisebbségi tanárokat vizsgáztató brassói bizottság, amelyet időközben kiegészítettek Orghidan brassói vezérfelügyelővel, pénteken kezdte meg munkáját. Egy rendelet, amelyet a minisztérium közvetlenül a vizsgáztatások előtt juttatott el a bizottságok elnökeihez, lehetővé tette, hogy a bizottság saját hatáskörében, belátása szerint külön enyhítéseket alkalmazzon, nevezetesen felmentse a vizsgakényszer alól azokat, akiket tudományos munkásságuk révén erre méltóknak talál, akik nem töltötték még be ugyan a hatvan évet, de már közel járnak a kórhatárhoz s végül azokat is, akik az igazoltatási eljárás során már bizonyoságot tesznek arról, hogy eléggé bírják a román nyelvet.

A brassói bizottság az elsőnapig igazoltatás és rövid kikérdezés során emberségesen járt el és a 145 vizsgára jelentkezett kisebbségi tanár közül tizennyolcat mentett föl a vizsgázás kötelezettsége alól. A felmentettek névsorát itt közöljük: Szarvas Arnold, Kollár Gusztáv, Lukács Irénke, Petri Rudolf, Boross Jenő, Szentmártony Kálmán, Csáky Irma, Albert Vilmos, Vámszer Géza, László Aurelia, Werness Margit, Czirják Hermin, Lébay Lajos, Havadtóly Áron, Kiss Elek, Szász Béla, Bányai János és Molnár Jeromos.

A felmentett tanárok kijelentése szerint a bizottság rendkívül udvarias, előzékeny és emberséges s így remélni lehet, hogy maga a vizsgáztatás is megnyugtató eredményt hoz majd.

## KOLOZSVÁRON BEFEJEZTÉK AZ ÍRÁSBELIT

Kolozsvár, augusztus 12

Kolozsváron, ahol öt vármegye felekezeti tanárait vizsgáztatják, ma befejezték az írásbeli vizsgálatok. A szobelit hétfőn tartják meg és azon csak azok a felekezeti tanárok vehetnek részt, akiknek írásbeli dolgozata legalább 6-os osztályzatot kapott.

## Vakmerő trükkel megszöktették börtönéből a macedon-összeesküvők vezérét

Belgrád augusztus 12

Szenzációs hírt közöl a belgrádi Pravda. Kurleff Vladimirt, a néhány nappal ezelőtt letartóztatott híres macedon-vezért

vakmerő módon megszöktették börtönéből.

A lap szófiai jelentése szerint a börtönigazgatónál két katonatiszt jelentkezett és parancsot mutatott fel, hogy Kurleffet más börtönbe kell szállítaniok.

A börtönigazgató gyanútlanul kiadta a foglyot, a tiszték átvették, aztán nyomtalanul eltűntek vele.

Kurleff megszöktetése nyugtalansággal tölti el a hivatalos köröket. Hírek szerint a macedon szervezetek kimondták a Georgieff-kormány elleni legkiméletlenebb harcot. A vizsgálat megállapította, hogy az állítólagos katonatisztek macedon összeesküvők voltak.

## Kedvező vásárlási alkalmat

nyújt a legjobb csehszlovák áruk vételére a

## XV. Reichenbergi vásár

1934 augusztus 18-24-ig. Általános mintavásár - textilvásár - technikai vásár - 21 árucsoport stb - Külön nagy kiállítás

## "A KERESKEDŐ"

Menetidjke vezmények a CSR vonalain 100 km távolságig 33%, 100 km. tul 50% Románia visszautazásra 50%. Magyarország 33%.

## Vizümnélküli beutazás!

Igazolványok kaphatók!

F. Naschitz Textil, Brassó, Buzasor 2. Kereskedelmi és Iparkamara Brassó

# HIREK

M. Hegyi Ilona;

## Már kevés az eszkimó?

A nagyfokú napról-napra kellemetlenségek...

Könnyű volt régebben! Amikor még az agrárállamok s a gyarmatok korlátlan kiviteli és behozatali lehetőségeit nyújtottak. Ma már bajok vannak mindenfelől.

Még nem is olyan régen, néhány évvel ezelőtt, Kanadába sulyos milliók ömltek Jégország jövöltábol.

Az eszkimók jó munkásoknak bizonyultak. Prémium és egyéb drágaságot termeltek, amit csekély ellenértékért meg lehetett tőlük szerezni. Ma már nem egészen ez a helyzet. Először is az eszkimók mindenféle betegséget kapnak a fehérektől, elsősorban az influenzát. Eddig teljesen ismeretlen volt közöttük ez a veszélyes kór. Azután, ahogy elhagyták régi vésztelüket, a prériumát és szövetöltönyt, meg fehérműt kezdtek hordani, a betegségeken kívül a kapzsizságot is megkapták civilizált testvéreiktől.

Sóhajthatnak nagyokat a kanadai importőrök, akik kincsekért az eszkimókhoz mennek. Hol van az a régi jó idő, mikor egy fejszért, vagy néhány acélhorogért ezüstprémiumot, meg hálózsírt szerezhetek!

A civilizáció áldásai teljesen átggyurták a sarkvidék képét, amióta Európából, Amerikából fehérműt, betegséget és mentalitást visznek be oda.

Hóból emelt téli és bűrből összetakolt nyári kunyhók helyett kőházakat építenek, rádióval és modern berendezéssel. Motorcsónakokkal járnak a jégtáblák között, villanypárával világítanak, konzerveket esznek és ijesztő gyorsasággal pusztulnak.

A hatalmas préméreltségek érthető rémülettel néznek Észak felé. Nehezen pótolhatják majd az eszkimókat. Fehér munkásokat ugyan kaphatnak olcsón és bőven, de ki bírja olyan kitűnően a jeges vidék éghajlatát, mint a bennszülöttek? Senki. Sőt úgy látszik, most már maguk az eszkimók sem.

Mégis, csak nem hagyhatják kivessni őket. Ők a legjobb vadászok, a legbiztosabb vezetők a hatalmas hómezőkön.

A hatezer eszkimó, aki még él.

Kevesen. Nagyon kevesen. Ezelőtt hét évvel még hétezerszázharman voltak.

Pusztulnak. Most tehát a kanadai kormány rendeletekkel próbálkozik. Meg szeretné akadályozni a betegségek garázdálkodását. Nem engednek be többé sem konzervet, sem fehérműt.

Talán a legokosabb lenne, ha eszkimó-tenyésztést rendeznének be valamire, ahogy Amerikában az alligátorokat és struccokat tenyészítik.

Pitigrilli ír egy macska-telepről. Egereket hízlalnak a macskáknak, aztán a megnyuzott eica husát megetetik az egerekkel, hogy az egerek jó husban legyenek és kövéren kerüljenek újból a macska gyomrába.

Ez megy is egy darabig. De egy időn túl a macska megéri táplálékán a saját szagát, az egér is ilyenformán jár és megáll a perpetuum mobile. Megutálják az ételt. Megbukik az üzlet.

Nehogy a civilizáció is így járjon a sarkvidékekkel, hogy az agyonkultúrt eszkimóktól saját fehér szaga miatt eliszonyodjék.

— Óriási mértékben dühöng a vérhasjárvány Székelyhídon. Mint mindenütt, Székelyhídon is ilyenkor, gyümölcsezőnkor, minden évben előfordul egy-két vérhasas megbetegedés. Evtizedek óta nem emlékeznek azonban olyan hatalmas méretű járványra, mint amilyen a napokban ütötte fel a fejét. Közel 100 vérhasban levő beteget kezelnek az orvosok és már eddig is számtalan haláleset fordult elő. A hatóságok minden intézkedése a járvány leküzdésére, még eddig eredménytelen.

— Autószerencsétlenség Kézdivásárhelyen. A Kézdivásárhelyen is keresztülvonuló Turul Romániai bicikliverseny résztvevőit a helyi KSE, a város szélén hivatalosan fogadta. Több érdeklődő autótól ment a biciklisták elé és egy ilyen autót súlyosabb baleset ért. A Brasovean János vendéglője előtti kanyarban, Turóczy Zoltán gépkocsija, melyben rajta kívül Blatt Jenő ecetgyáros és Kirifésen pénzügyi hivatalnok ült, hirtelen egyik falusi deszkás-szekérrel találta magát szemben. A tulajdonos, aki saját maga vezette a gépkocsit, gyorsan fékezett és tértül, hogy kikerülje az összekötőközt. Ezt sikerült is elérnie, de Blatt Jenő azonnali kiugrása határozta el magát. Vesztré tette, mert olyan erővel vágódott neki egy közeli telefonoszlopnak, hogy súlyosabb sérüléseket szenvedett s a kezdivásárhelyi kórházban ápolják. Az autóban maradt másik két utas teljesen sértetlenül uszta meg a villanatok alatt lefolyt balesetet.

— Meghalt Szamosmegye egyik régi híres cigányprimása. Tudósítónk jelenti: A régi vidám és mulatósi idők egyik híres cigányprimása hunyt el a napokban Szamosújváron. Csikey Lajosnak hívták a primást, akinek vonója mellett egy lett világi, a tegnapi Szamosmegye, az egykori Szolnok-Doboka urai vigadtak és keseredtek a nóta szerint. Türekeny, beteges alakja nem bírta el a rengeteg éjszakázást, el-távozott pihenni. Akik a hajdani vidámabb időkben még ittmaradtak, mindannyian kikisérték a csendes szamosújvári temetőbe.

— Három éve nem dolgozik, de azért kilencezer lej adót követelnek rajta. Csikszederáról jelenti: Tompos Lajos

68 éves csikszentmártoni iparos három évvel ezelőtt, előrehaladott korára és az elviselhetetlen közterhekre hivatkozva, szabályszerűen lemondott iparengedélyéről. Ugyanakkor kérte a pénzügyigazgatóságot, hogy a jövőben ne adozza meg s az évről hátralékban levő adóját törölje. Már teljesen napirendre tért hajdani iparos mivolta felett az öreg Tompos, amikor a napokban meglátogatta az adóvégrehajtó és 9 ezer lej adótartozás fejében összes ingóságait lefoglalt, sőt árverést tűzött ki azokra. Most a 68 éves ember fűhöz-fához szaladgál, hogy segítsenek rajta.

## ABLAK

Mint a világsajtóból értesülünk, az egykori szakszervezetek helyébe lépett „német munkafront” hivatalos lapja, az „Arbeitertum” új ötlettel boldogította a német munkásságot. A német „munkáslapnak” annak az emléke is fáj, hogy a hitlerizmus által kisajátított május elseje valamikor a szervezett munkásság ünnepe volt és ezért egy „történelmi visszaillesztésben” a május elsejének megünneplése eredetileg Wotan, a német hadisten kultuszából fakad, nem pedig az átkozott cucihsták találmánya. Mert Wotan „minden magasabb kultúra teremtője, elsősorban a hadiművészeté”. S hogy még boldogabbá tegye a német munkást, elmeséli a többi tősgyökeres germán istenek családfáját is. Megtudjuk például, hogy Wotan hadügyminisztere, Donar villámokat szokott fujni veres szakállából, viszont Freya istennő könnyeitől szépült meg, amely könnyek aranynyá változtak a monda szerint. A többi isteni intimitást mellőzzük s csak annyit tanácsolunk, hogy rikassák meg ismét kissé azt az istennőt. A birodalmi banknak néhány százalékra leolvadt aranyfedezetéhez jól jönnének ezek az aranytermő könnyek. Egyáltalán: soha annyi oka nem volt sirni Freya istennőnek, a birodalmi banknak és a német munkásnak egyaránt.

(k. g.)

Az „igénytelenség élő szobra”: Japán új miniszterelnöke — otthonában



Keisuke Okada admirális, Japán új miniszterelnöke, unokájával. A miniszterelnök a legszigorúbban az ősi japán hagyományok alapján él: japán viselkedésű és minden szabadidejét családjának szenteli. Igénytelensége már valósággal közmondásos. — Amit kevés politikus mondhat el magáról...

— Három évre ítéltek a lövöldöző csendőrt. Székelyudvarhelyről jelenti: Ezev március 13-án Tamás Lajos kisllymosi legény vitte haza a menyasszonyát és mikor a lakodalmas menet Ábrahámfalva határába ért, ott régi szokás szerint elkötötték az utat. Ebből veszekedés támadt, melynek során Simó Györgyöt az éppen arra járó Borsan Virgil csendőre akarta kisérni a rendőrségre. A szakerekről erre többen leszálltak, hogy kérjék meg Borsant, hogy engedje tovább Simót is. A csendő ezt félremagyarázta és csendőrtársaiért szalaft, míg a lakodalmas menet tovább indult. Borsan azonban, most már másodmagával, elébük került és az egész lakodalmas menetet be akarta kisérni. Az újabb vita közben Borsan fegyverét használta és egy Katona István nevű legényt olyan szerencsétlenül találta mellén, hogy a golyó átfurta a szívet és nyomban meghalt. A törvényték most Borsant erős felindulásában elkötvetett emberelés címen háromévi fegyházra és ötévi hivatalvesztésre ítélte. A csendő fellebbezett.

— Margittai hírek. Tudósítónk jelenti: Plaino Richardtól, a melki apátság margittai uradalmának igazgatójától, — aki osztrák állampolgár —, a szokásos évi idegenellenőrzések alkalmával megvonták a tartózkodási engedélyét s október 1-én el kell hagynia az országot. Plaino igazgató távozását nem sajnálják. Az uradalom sokszáz gazdasági- és erdőmunkását olyan bánásmódban részesítette és olyan éh-béért dolgoztatta őket, mely méltán szülhetett elkésérodést a sokezer holdas és még ma is óriási jövedelmekkel rendelkező uradalom el-

len. Plaino távozását a város jótékony egyesületei sem fogják tulságosan megsínyleni. — Augustus 15-én ingyenes orvosi rendelő nyílik Margittán, verbajosok és szegénysorsu betegek kezelésére. A rendelőt dr. Goldberger Emil körorvos fogja vezetni. — Pusztai Imre, az élesdi csodadoktor, kit a B. L. és Népujság cikkei nyomán letartóztattak és elmekórházba szállítottak volt, kiszabadult s a járásbeli Monospetri község melletti Baróti tanyán telepedett meg, ahol tovább gyógyít. A környező falvak parasztsága állandó bucsujárást rendez a félkötya csodadoktorhoz, aki, — szerintük —, ráimádkozással minden betegséget meggyógyít. A hatóságok itt sem igen háborgatják Pusztai mestert.

— Az I. K. E. székelyföldi konferenciája. Sepsiszentgyörgyről jelenti: Az Ifjúsági Keresztény Egyesület székelyföldi csoportjának idei nyári táborozása a háromszékmegei Málnás községben lesz augusztus hó 12—15 napjain. A konferenciára ezuton is meghívatik a ref. egyháznak minden 16 életévet betöltött tagja. A napi ellátási díj 23 lej, ezenfelül minden résztvevő fizet 20 lej részvételi díjat. A fiúk elszállásolása csoportosan a ref. egyház óvoda helyiségében lesz, a leányoké magánháznál. A résztvevők kötelesek pokrócot és alsólepedőt, valamint bibliát és énekeskönyvet hozni magukkal.

— Az előfizetési díjak mérséklését kéri a szamosmegyei telefon-előfizetők. Tudósítónk jelenti: A szamosmegyei telefon-előfizetők körében mozgalom indult meg, melynek célja ez: ötven százalékkal leszállítani, vagy legalábbis jelentősen mérsékelni a tulságosan magas telefon-díjakat. Bukarestben például évi 12.000 lej az előfizetési díj, ennek ellenében azonban tízenhatezer számmal folytathat beszélgetést az abonens. Szamosmegyében az évi díj négyezer lej körül jár, viszont mindössze hatvan számmal áll módjában az előfizetőnek beszélni. Ennek lett aztán a következménye az, hogy a megyei telefon-előfizetők száma rövid idő alatt majdnem a negyedére csökkent. Kereskedők, kereskedelmi és ipari vállalatok, magánosok egymásután szereltetik le készülékeiket a magas tarifa miatt. Viszont, ha a tarifát mérsékelik, bizonyára egy esomó régi abonens is újból fogja kérni a telefon visszaszerelését. A megye kereskedelmi és ipari életének is természetesen előnyére lenne a sürbű telefonhálózat, illetve a több előfizető. Epp ezért a mozgalmat megyszerte nagy érdeklődés kísér.

— Árverés, amelyen kiütik az ellenfelet. Csikszederáról jelenti: Az utóbbi időben egymást érték Csikban a halált okozó véres verekedések és gyilkosságok. Kászonimpér „Répát” nevű eredetjében másfél héttel ezelőtt gyilkolták meg kegyetlen módon Okos Mária 16 éves leánykát. Csikszenttamason Guzdán Jánosné verte agyon az anyósát. Csikmadarason a mulatózó legények rendeztek véres napot, melynek során Tamás György 18 éves legény bieskaja nyomán János Dénes maradt halva a porondon. Most újabb véres esemény bővíti az áldozatok és bűnözők száamát. Csikmindszent következett sorra. Itt a közbirtokosság faárverést tartott egyik erdejében. Ennek során János István és Pál Ferenc gazdák akarták megvásárolni az eladásra szánt famennyiséget. Egymást tullicitálva hajtották fel a fa árát. Pál látta, hogy mindenképpen vásárolni akaró ellenfele nem tágit, egyre nagyobb és nagyobb összegeket ígér. Ez annyira el-

keserítette, hogy többszöri szóváltás után leakasztotta a karján lógó fejszét és annak fokával fejbeverte ellenfelét. A súlyos ütések alatt eszméletlenül terült el János István. Életbenmaradásához nem sok reményt fűznek. A fejszefokkal árverező Pál Ferencet a csendőrség letartóztatta. Részeséggel igyekeznek menteni magát.

— Négyszáz éves kriptá szakadt be Vajdahunyadon. Tudósítónk jelenti: A ősrégi vajdahunyadi görög katolikus templom udvara, a templom külső fala mentén, beszakadt. Kitűnt, hogy egy kriptá van ott, amelynek része a templom alatt is elhúzódik és amelyről eddig nem tudtak. A kriptában egy érckoporsót találtak és feljegyzéseket, amelyek szerint egy négyszáz évvel ezelőtt eltemetett vajdahunyadi várkapitány teste pihen az érckoporsóban. A kőbefe ragott, elmosódott írásból a várkapitány nevének csak egyes betűit lehet kiolvasni.

★ Bujócska a kastélyban. Irta: A. C. Ashby. Fordította: Pálffy Margit. Nyüzsgő vendégsereg éli vidám életét a vadregényes walesi kastély újjávarázsolt, ódon termeiben s az egyik este bujócskát játszanak. Mindenkit sikerül sorra megtalálni, csak Undine, a gyönyörű háziasszony tűnik el nyomtalanul. S eltűnik vele együtt az az értékes smaragdgyűrű is, amit díjjal tűztek ki annak, akit utolsónak tudnak megtalálni. Pár sor írás marad csak utána, ártatlan levél, ami mégis sötét felböként nehezedik rá a szép asszony életére. A gyilkosság számai hihetetlenül összebogozódnak. Kitűnik, hogy a vendégsereg majdnem mindegyik tagjának volt oka gyűlölni a háznak mindaddig körülrajongott asszonyát. Elhagyott szerelem, megalázott nő büszkeség, féltékenység, sértett családi becsület, kapzsizság és bosszúriasztó árnyai settenkednek a halott körül. Az események rohanó árában mind újabb és újabb nyomok vetődnek felszínre s töltenek el bennünket is mind forróbb izgalommal. S végül, amikor a hályog hirtelen lehull szemünkről, olyan megrázó tragédiára ébredünk, hogy nájdnem felkiáltunk a döbbenettől. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56—58., az udvarban.

— Erős, vérbő, kövér emberek igranak naponként, reggel éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez rendes gyomor- és bélműködést biztosít, számottevően előmozdítja az emésztést és kitűnően szabályozza a vérkeringést. Számos szakorvosi nyilatkozat tanúsítja, hogy a Ferenc József viz szív- és idegbajosoknak, vese- és cukorbetegeknek, valamint köszvényben és csuszban szenvedőknek is nagyon jót tesz.

Időjárásjelentés. A budapesti időjárásrutató intézet jelentése szerint változó felhőzet, egyes helyeken még kisebb délutáni zápor vagy zivatar várható. A hőmérséklet kissé emelkedik.

— Az uralkodó előtt magyar dalokat énekelték a Jorga-egyetemen. Valeni de Muntéből írja alkalmi levelezőnk: Jorga Miklós professzor, volt miniszterelnök Valeni de Munte-ban működő nyári szabadegyetemén, amelyen az előadások július 15-én vették kezdetüket, az idén is az ország minden tájáról voltak hallgatók, köztük számos kisebbségi magyar tanár és tanító is. A szabadegyetem magyar hallgatóinak ezuttal különleges megtiszteltetésben volt részük. Csütörtökön meglátogatta a Jorga-egyetemet II. Károly király, aki végighallgatta Jorga egyik előadását is. Ezután a nyári tanfolyamok résztvevői az uralkodó tiszteletére ünnepélyt rendeztek, amelynek keretében Jorga professzor azt a kívánságát fejezte ki, hogy a kisebbségi hallgatók is énekeljenek saját anyanyelvükön népdalokat. Erre a magyar tanárok és tanítók, akik a szabadegyetem előadásait hallgatták, a király előtt elénekelték a Nagymajtényi sikon, Csinom Palkó és Piros bort ittam az este című magyar népdalokat. Mind az uralkodó, mind pedig az összes jelenlevők elragadtatással élveztek és megjelénzték a ragyogzótt énekar által előadott szép magyar dalokat. Utánuk a szász hallgatók is énekeltek népdalaikból, de jóval kisebb hatással, mint a magyarok. A Jorga-egyetem egyhónapos tanfolyamain — amint ez a megnyilatkozás is mutatja — az idén is a nemzetiségek közötti megértés és összhang szelleme uralkodott. Jorga professzor ezalkalommal is kivételes figyelemben részesítette magyar és általában kisebbségi hallgatóit, akik közül a tantestület tagjaival szemben a nyelvviszga-bizottságok mindig is különleges bánásmódot tanúsítottak.

## A kontingentálás és a kartellek ellen emelték fel szavukat az ország kereskedői Nagyszebenben

■ napokban Nagyszebenben, érdekes kereskedő-parlament zajlott le, amelyen olyan érdekes és jelentős felszólalások történtek, hogy nem lehet mellőzni szó nélkül elhaladni.

Minden erdélyi városból érkeznek hónapok, mondhatni évek óta riasztó vészjelentések arról, hogy kisvárosi és nagyvárosi kereskedő- és iparosgyűléseken egyaránt kétségbeesett felszólalások és kifakadások hangzanak el néhány olyan balkezes törvény ellen, amely az ország kereskedelmét és iparát megfojtja és megbénítja.

Az erdélyi városokban elhangzott kifakadások és az azok hatása alatt megfogalmazott memorandumoknak azonban még semmiféle gyakorlati eredményét nem láttuk.

Ezért is meg kell említeni a nagyszebeni kereskedőparlamentet, amelyen az erdélyi és bánági „Sfatul“-ok vezetői gyűltek össze, akik azt ígérték, hogy személyesen, élő szóban hatalmas küldöttség útján fogják elmondani az illetékes minisztereknek azokat a panaszokat, amelyeket a kereskedők parlamentje össze- gyűjtött.

Nézünk, miről is volt szó a nagyszebeni gyűlésen?

Miről is lehetett? A gyulafehérvári kereskedőnek épügy, mint a máramaroszigetnek, nemkülönben a nagyszebeninek egyforma panaszai vannak.

Az egyik kiküldött a betegsegélyzőpénztári törvények és azok kiuzsorázó jellege ellen tiltakozott. Nem új panasz, de mindig aktuális és néhány perc alatt egész sereg esetet gyűjtöttek össze, amelyeket csokorba kötve ayujtanak át a minisztériumnak.

A másik kiküldött viszont a kontingentálási rendelet hátrányait és veszélyeit ismertette különböző statisztikai adatokkal alátámasztva. Ide se kellett különösebb bizonyítás. Ezt a panaszt is mindenki kívülről ismerte, de azért mindenkinek jól esett, hogy szóba hozták.

A kartellek miatt nagy vihar támadt...

Az egyik bukaresti kiküldött, aki — úgy látszik — jól ismeri a hazai viszonyokat, éles szavakkal állapította meg, hogy az ország ipara és kereskedelme azért nyög, mert a különböző kartellek befolyásos zseton- és tantieme-lovagjai busás jövedelmeket húznak...

Mint fentebb említettük, memorandumok itt is bőven készültek és talán már nem is illik kérdezni, vajjon lesz-e foganatjuk?

## Nagyszebeni ablak

Nagyszeben a történelmi árnyak városának lehetne joggal elnevezni... Talán egyik erdélyi városban sem ragaszkodnak még ma is egy a tradícióhoz, régmúlt idők letint és szeretefoszott közsokasáihoz, mint ebben a nagy szász városban.

Amelyben nincsen olyan megdőbentő kontraszt a múlt és jelen között, mint a többi erdélyi városban...

Ez a multhoz és árnyaihoz való ragaszkodás elsősorban az építkezéseknél tűnik ki...

A nagyszebeni zeg-zugos utcákon ma is a régi építészeti modorban épült házak láthatók és ha történet is valami javítás rajtuk, ha helyre kellett is hozni azt, amit az idő vasfoga megrágott, akkor is minden a régi építészeti stílusnak megfelelően, abban a szellemben történt.

Egy nagyszebeni építészről, szavaíhíhető embertől hallottam a következő esetet:

Nemrégben egy gazdag nagyszebeni kereskedő házat építtetett. A ház tervezését az épi-

tészre bízta és azalatt elutazott. Amikor visszatért, annyira meglepődött az építész merészségén, aki modern stílusú házat varázsolt az ódivatu házsorra, hogy — mivel másképpen segíteni már nem lehetett — az ablakokra és ajtókra régidivatú vasszegélyezéseket csináltatott, amelyek az ódon polgári házakra emlékeztettek. A kereskedő szégyelte magát, hogy ilyen modern házat csináltatott...

Es ugyanez a maradiság, mint a holt kövekben és az élettelen építészeti formákban, mutatkozik a nagyszebeni szellemiségben is...

Legutóbb egy merész nagyszebeni tanár Freudról tartott előadást. Azt mondják, majdnem kifütyülték...

Nagyszebenben az utolsó évtizedekben két forradalmi újítást hoztak be... Az egyik a vilámas volt, amely ma vidáman, csengve rázza fel a maradi várost tepsedségből, a másik pedig a hitlerizmus...

Ez azonban korántsem nevezhető előnyös és áldásos újításnak...

## A megújuló Bruckenthal-muzeum

Ahol még mérgezetlenül honol az erdélyi szellem — Az őslakosság nem értékeli eléggé a világhírű gyűjtemények jelentőségét

A szász püspöki székhely szerény, eldugott és napjaink zivatarai közepette távolról sem eléggé becsült büszksége a híres Bruckenthal-muzeum. Méltán büszksége. Olyan kincseket őriz, amelyek párjukat ritkítják világszerzte, ha ugyan nem egyedülállóak egyáltalában.

Szakértők szerint például a Bruckenthal-muzeum mondhatja magáénak Erdély legtekéletesebb és legmesszebb viszszamenő néprajzi gyűjteményét. A korai középkori népviseletektől kezdve a legújabb időkig összefoglalja ez a gyűjtemény mindazt, ami jellegzetes az itt együttélő nemzetiségek népművészetében, ami muzeális értékkel bír anyagi életük megnyilvánulásából. Szelleme becsse is óriási ennek a gyűjteménynek, hiszen az igazi erdélyi szellem levegőjét árasztja a látogató felé. Ha valahol, úgy a Bruckenthal-muzeumban érzi az ember a szász néphimnuszok ezt a sorát: Siebenbürgen, Land der Duldung... ennek igazságát, amely azonban — sajnos — annyi évszázados élet után most szintén elmúlóban van. A népi egyetértést mindinkább feldulják azok a modern-reakciós áramlatok, amelyeket itt, Erdélyben, a középkor sem ismert...

Az ódon Bruckenthal-épület belseje mostanában nagy változáson ment át. Részben megújították. A kincses muzeum lelkes igazgatója, Spek dr., hangyaszorgalommal hordta össze az ehhez szükséges anyagiakat.

A bejáratot és a lépcsőházat újrafestették, világos, ragyogó színtónusba öltöztették, amely már a modern muzeumokra emlékeztet. Ezáltal a mennyezetek nagy-

szerű diszítései jobban érvényesülnek s a látogató szemét egyszerre megkapják. A lépcsőház falaira szép régi patriciusképek kerültek, amelyek eddig a rak-tárban porosodtak s amelyekről a ruhák pompája a színekkel ragyogja be a fel-járót.

A lépcsőház most már teljesen reno-

Ma jelent meg

Károly Sándor:

# »1984«

című regénye.

Ezt a regényt az ismert ieltételek mellett a B. L. minden előfizetője és olvasója megkaphatja.

A regény a mai naptól kezdve kapható a kiadóban, az ország területén minden bizományosunknál, megbízottunknál, előfizető-kezelőnkél és lap-árusunknál.

vált előszoba-félébe torkollik s ezen át jut az ember a díszterembe, amelynek nagyban emeli a fényét és méltóságosságát. Spek dr. igazgatónak az a terve, hogy a jövőben különleges alkalmakra a közületek rendelkezésére bocsátja a dísztermet hangversenyek, előadások és nevezetesebb közművelődési összejövetelek rendezésére. A díszteremmel szomszédos szobákat is rendbehozzák erre való tekintettel, mihelyt meglesznek ehhez a szükséges anyagi eszközök.

Mert a világhírű muzeum, mint minden közművelődési intézmény, igen mostoha bánásmódban részesül az utóbbi időben. A muzeum barátainak az egyesülete alig száz tagot számlál s a tagdíjából olyan esekély összeg gyűl össze, hogy az odaadó igazgató abból fenntartani sem tudná a kulturának ezt az üdítő medencéjét. Valóságos könyöradományokból fejlesztgeti ezt a nagyszerű intézményt, amelynek a régebbi időkben tudták méltányolni a becsét és jelentőségét.

Szebennek is, mint megannyi erdélyi városnak, sokkal nagyobb az idén az idegenforgalma, mint a közelmúlt esztendőkből volt. A muzeum azonban ezt alig érzi. Pedig, ha közhely már az, hogy nem látta Rómát, aki nem látta a Vatikánt és a pápát, úgy bátran el lehet mondani, hogy csak az látta igazában Nagyszeben, aki meglátogatta a Bruckenthal-muzeumot. Ez a városnak tulajdonképpen legnagyobb és legfigyelemreméltóbb nevezetessége még a mai anyagias világban is.

A jövő építéséhez elengedhetetlen a múlt ismerete. S kiváltképpen belőle mindannak az ismerete, amit művészetben, kulturában alkotott, ami nemes, fel-emelő és gyönyörködtető belőle. Nincs nemesebb üdülés, felfrissülés, mint egy óra a nagyszerű Bruckenthal-muzeumban, amelyet Erdély őslakói éppúgy elhanyagolnak, mint annyi sok más kincsüket. Már pedig ha azt ambicionáljuk, hogy keleti Svájc váljék Erdélyünkben, akkor elsősorban ezeket a meglévő ék-szereinket kell gondoznunk és értékelnünk.

## A nagyszebeni utca

képe néhány hét óta megváltozott...

Még rövid idővel ezelőtt a nagyszebeni könyvkereskedésekben alig lehetett látni egy-egy szépirodalmi művet. Az emigráns német írók művei a nagyszebeni német könyvkereskedések kirakataiból is száműzve voltak és Hitler „Mein Kampf“ c. könyve körül csak a nemzetiszocialista irodalom „remekművei“ díszeltek.

Megtudhattuk, hogy miből áll a nemzeti-szocializmus, Rosenberg ur a Harmadik Birodalom jelentőségéről informált bennünket de alkalmunk lett volna, ha a nagyszebeni könyvkereskedők „portékáját“ megvettük volna, az SA-legények szervezetségéről is tiszta képet nyerni.

Pár héttel ezelőtt, amint az igen tisztelt olvasó valószínűleg emlékezni fog reá, miniszter-tanácsi határozattal feloszlatták az erdélyi és bánági hitlerista szervezeteket.

Es a rendelettel egyidejűleg a nagyszebeni utca képe is megváltozott... A könyvkereskedések kirakataiból eltűntek a hitlerista irodalom képviselői és szégyenkezve bár, de mégis visszakerült a német szépróza, egyelőre a hitlerizmus által fényjelzett szépirok által képviselve.

E sorok írója egy könyvkiakratban már Remarque-ot és Rennt is felfedezte, igaz viszont, hogy a kirakat háttérében Hans Heinz Ewers szemrehányólag nézett le egy könyv címlapjáról...

Es a nagyszebeni fényképészek kirakatai is megváltoztak.

A hitlerista szász ifjuság büszke, öntudatos, de elvakult felvonulásainak csoportképeit békés kirándulócsoportok jól sikerült fotográfiái váltották fel, amelyeken csak acélos izmok, le-sült arcok és nem hitlerista ingek láthatók. A nagyszebeni utca képe megváltozott...

## Nagyszebeni innen-onnan

★

A nagyszebeni városi tanácsválasztások még mindig nem tüzték ki, holott a polgárság már türelmetlenül várja őket.

A kényelmes álláspontnak, amelyre a nagyszebeni interimárbizottság helyezkedett, megvan természetesen a jól megfontolt oka is.

A kormánypárt a szászokkal akart közös paktumválasztásokat lebonyolítani, azonban a szászok semmiféle körülmények között nem hajlandók egyezményes listával indulni a választásokba, tekintettel arra, hogy a liberális párt a képviselőválasztások alkalmával kötött paktumot sem tartotta be.

Ilyenformán a kormánypárt, nem akarván biztos fiaskóval végezni a választásokat, egyelőre a kiéheztetési politikára ítélte a város kisebbségeit. Addig nem tűzi ki a választásokat, addig kormányoztat az interimárral, amíg a paktum létre nem jön.

Már pedig előreláthatólag nem jön létre...

A szászokkal a fentemlített okok miatt, a magyarság pedig a szászokkal párbuzamosan veszi fel a választási küzdelmet.

Addig azonban, amíg erre sor kerül, a nagyszebeni interimárbizottságban a magyarság egyáltalán nincsen képviselve... Igaz viszont, hogy ez nem az egyedüli eset Erdélyben.

★

Kis bírek néhány rövid mondatban: A nagyszebeni reprezentáns magyar intézmények nagy, több évtizedes jubileuma, amelyet augusztus elejére terveztek, technikai okok miatt egyelőre elhalasztódott.

Előreláthatólag október elején tartják meg nagy és ünnepélyes külsőségek között.

A nagyszebeni nyugdíjasok körében igen nagy az elkeseredés.

Altalánosságban késedelemmel és levonásokkal kapják kézhez amurgy is megtizedelt és megnyomorított nyugdíjaikat. Ezért nagy moarstrogylésre, tiltakozásra és deputációra készülnek.

A nagyszebeni közönség az idén nem látogatja a közel fekvő Vizakna fürdőt.

Ok: a fürdőigazgatóság balkezes politikája. Drága fürdőjegyek és beléptijegyek, érthetetlen újítások. Ha valaki például meleg fürdőt akart venni, akkor előbb egy orvosi vizsgálatért kétszáz lejt kell fizetnie.

A nagyszebeni teniszsportnak nagy napja voltak.

A HTV teniszegylet nagy versenyen vendéglátta az ország legjobb teniszezőit: az olasz Morpurgot, Hamburgert, Schmidtet, Gábort, San-Gallit, Zizovits Lenkét és Rakovítát.

A teniszerenyek során meglepő formát mutattak Nagyszeben legjobb hölgyteniszezői: dr. Márnérné és Jakab Elza.

# Milyen lesz a kormány- átszervezés, ha lesz?

Bukarest, augusztus 12

Politikai berkekben tartja magát az a hír, hogy Tatarescu miniszterelnök legkésőbb szeptember elején átszervezi kormányát.

Az átszervezés széleskörűnek ígérkezik. Állítólag fiatalabb elemek kerülnek az igazságügyi, földművelésügyi és iparügyi minisztérium élére. Antonescu igazságügyminiszter fontos külföldi megbízást kap. Sassu földművelésügyi minisz-

ter pedig a képviselőház elnöke lesz. Saveanu helyett, az új miniszterjelöltek pedig a következők: Iamandi jelenlegi belügyi alminiszter, Pop Valér dr., mig Titeanu, Bentoiu, Bejan és Ghiata Petro alminiszteri tárcát kapnának.

Mindezek persze egyelőre inkább találgatászerű kombinációk. Az mindenestre valószínűnek látszik, hogy Pop Valér dr.-nak a parlamenti Skoda-bizottság élén szerzett érdemeit rövidesen miniszteri tárcával jutalmazták s lehetséges, hogy ismét igazságügyminiszter lesz.

## Jól jövedelmező iparág 1934-ben

### „Vagyok bátor illő tiszteletdíj ellenében házáat felgyújtani és mellékelem ügyfeleim köszönő leveleit“

Hurokra került a morvaországi hivatásos gyujtogató Hét „ügyfelét“ is letartóztatták

Brünn, augusztus 12

Eddig ismeretlen, de rendkívül jól jövedelmező iparágat talált fel Jedlicska József vsetini lakos. Jedlicska megrendelésre bármely községben hajlandónak mutatkozott a kijelölt épületet felgyújtani és úgy látszott, ez a foglalkozás jól jövedelmező lehetett, mert Jedlicska különösen az utóbbi időben felülműnően fényűző életet élt. Jedlicska valamikor egy morvaországi zárellenőrző vállalat alkalmazottja volt, ahonnan azonban elbocsátották. Jedlicska ekkor összeköttetésbe lépett azokkal a kereskedőkkel, akik tüzbiztosítást kötöttek és a biztosítási összeget lehetőleg gyorsan kézhez akarták kapni. Ezeknél a tüzeseteknél mindig megkereste az illő tiszteletdíjat. Az elmúlt napokban levelet irt a Thonet és Mundus hajlított fabutorgyár igazgatóság-

ának, hogy 1000 korona tiszteletdíj ellenében hajlandó felgyújtani a cég bisztrici gyáregéleteit, amelyekben már hosszabb idő óta nem dolgoznak.

Jedlicska levelében arra hivatkozott, hogy több előkelő vsetini kereskedőnek és háztulajdonosnak teljes megelégedésére „intézte el a dolgot“. A Thonet cég igazgatósága a levelet átadta a csendőrségnek, amely nyomozást indított és megállapította, hogy

Jedlicska állításai megfelelnek a valóságnak, amennyiben Jedlicska Vsetinben két gyáregépetet, több raktáregépetet és igen sok házat gyujtott fel a tulajdonosok megrendelésére.

Jedlicska meg is nevezte ügyfeleit és így a csendőrség már eddig hét, általános jóhírneke örvendő és jómódban élő vsetini lakost tartóztatott le.

## Politikai izü botránnyá dagadt egy szélhámoskodó mérnök körözési ügye

Miért nem sikerült annakidején elfogni Zelea Codreanu és milyen szerepet tölt be a bukaresti rendőrprefektus kormánykrízisek idején

Bukarest, augusztus 12.

Mi sem jellemzi jobban a belpolitikában tapasztalható nagyfokú idegességet, amint az a cikk-harc, mely már napok óta folyik Grigore Filipescu és Bukarest rendőrprefektusa, Marinescu ezredes között. A most politikai fordulatot vett, kezdetben személyi vita egy egyszerű körözölevélből származik, amelyet a fővárosi rendőrfőkapitányság adott ki bizonyos Bacalu mérnök ellen, aki Bukarestben állítólag szélhámosságokat követett el s egy idő óta teljesen nyoma veszett.

Filipescu az ügyvel kapcsolatban Epoca című lapjában élesen megtámadta Marinescu rendőrprefektust, akiről azt állította, hogy bizalmas barátságban állott ezzel a Bacalu nevű körözött egyénnel. Másik cikkében megkérdezte, hogy helyén maradhat-e Marinescu rendőrprefektus, miután több alkalommal kiüzent, hogy nem rendelkezik a magas és felelősségteljes állásához megkívánt képességekkel.

Marinescu ezredes nyílt-levelemben válaszolt Filipescu támadásaira. Tagadja, mintha Bacaluval bizalmas összeköttetésben állott volna. Ezelőtt husz évvel találkozott vele s azóta se látta. Egyben, ugy mellékesen célzásokat tett „bizonyos politikuskok“ erkölcsi tekintélyére, érdemeire és képességeire, amit arra használnak fel, hogy sárral dobálják azokat, akik nem fujnak egy követ velük.

Marinescu levelére Filipescu szintén nyílt levelemben válaszol, mely a ma reggeli fővárosi lapokban jelent meg. A következőket írja:

A rendőrprefektus ur keresi és nem

találja Bacalut, aki emlékiratokat küldözget hozzám.

— Előre tudtam, hogy így lesz, amiképpen arról is előzetesen értesültem, hogy

Zelea Codreanu, akit szintén kerestek és nem találtak meg, közpötenül a hadbíróági tárgyalás előtt jelentkezni fog. A prefektus ur Codreanutól üzeneteket szállított, ugyanakkor azonban fogalma sem volt, hol tartózkodik a vassárda vezére.

— Ezek után csak két föltevésünk lehet. Vagy képtelen ellátni hivatalát, vagy pedig olyan jogokat gyakorol, amikkel az alkotmány nem őt ruházta fel. Ha ugyan is nem hajtja végre a letartóztatási parancsokat, az annyit jelelt, hogy megkegyelmez az illetőnek.

— Ugy hiszem elérkezett a pillanat, a mikor tenni kell valamit abban az irányban, hogy

a kormányok ne legyenek kénytelenek együtt dolgozni olyan rendőrprefektusokkal, aki kormánykrízisek előtt, amikor senkise tudja mi fog történni, óráról-órára értesítik az ellenzéki vezetéket a készülő eseményekről, hogy ezáltal az új kormány bizalmába férközzenek.

— Az ügyet különben majd alkalmam lesz interpelláció formájában a szenátus elé tárni.

Politikai körökben nagy szenzációt keltett Filipescu nyílt levele. Ismeretes, hogy Maniu Gyula annakidején Marinescu ezredes állásfoglalása miatt mondott le. Az ügynek előreláthatóan igen érdekes és a belpolitikára is kiható fejleményei lesznek.

## Egy ismeretlen fiatalember borzalmas öngyilkossága Bukarestben

Leugrott a Lafayette áruház nyolcadik emeletéről

Bukarest, augusztus 12.

Megrázó öngyilkosság történt szombaton délután Bukarestben.

A Galerie Lafayette nagyáruház nyolcadik emeletének terraszáról délután fél kettőkor levetette magát egy fiatalember és alaktalan hústömeggé roncsolatlan terült el a következő emeletre.

Az öngyilkos zsebeiben egy kis iratesomón ki-

vül semmiféle írást nem találtak. A kis eszményben verskéziratok voltak. Az öngyilkos fiatalember a nyolcadik emeleti szálloda pincéjében egy írást hagyott hátra a következő tartalommal:

Ne keressék ki vagyok, ne kutassák, miért haltam meg, ugysem fogják megtudni soha.

A szörnyű öngyilkosság óriási részvétet és érdeklődést keltett Bukarestben.

## A zürichi tőzsdén meg- állott a dollár áresése

Ujabb dollárinflációt vár a newyorki tőzsde

Newyork, augusztus 12.

A newyorki tőzsde a kormány ezüstmérfelvásárlási akciójával kapcsolatban újabb dollárinflációt vár.

Tőzsdékörök véleménye szerint a 25 százalékos ezüstmérfelvásárlására a kormány ismét kénytelen lesz megindítani a bankóprést.

Roosevelt elnök azt tervezi, hogy az ezüst árának stabilizálására nemzetközi valuta-konferenciát hív össze.

Az Egyesült Államoknak az ezüst-valuta fedezésére 62 millió uncia ezüstre van szüksége. Shanghai jelentés szerint a kínai központi kormányzat megtiltotta az ezüst kivitelét az Egyesült Államokba.

## LEGUJABB

AZ ŐSZI PÓTERETTSEGİK szeptember 20-án kezdődnek. A beiratkozási határidő: augusztus 31.

TITULESCU CSAK SZEPTEMBER UTOLSÓ NAPJAIBAN ÉRKEZIK VISSZA BUKARESTBE

A külügyminiszter még részt akar venni a Népszövetség szeptember 5-én kezdődő új ülés-zakának gyűlésein.

BIZTOSITVA VAN A BELFÖLDI BUZASZÜKSÉGLET

A földművelésügyi minisztériumba beérkezett jelentések szerint az ezévi termés teljesen fedezni fogja a belső szükségletet, sőt egyes mezőgazdasági termékekből — így különösen a tengeriből — kivitelre is jut.

A VIITORUL CAFOLJA A KORMÁNY ÁTSZERVEZÉSÉRŐL SZÓLÓ HIREKET

A „Viitorul“-nak, a kormány hivatalosának, legujabb száma a következőket közli. Az országban legujabban megint elterjedt és szándékosan terjesztett híresztelésekkel kapcsolatban felhatalmazásunk van a legerélyesebben megcáfolni minden olyan hírt, amely kormányát-szervezésre vonatkozik.

A DOLLAR A ZÜRICH TŐZSDÉN MA NEM ESETT

az árfolyam a tegnapi szinten zárult. A tőzsdén meglepetést keltett, hogy a font nem követte a dollár tegnapi áresését és ebből arra követ-

keztenek, hogy Angliában nem tartanak a dollár nemzetközi áresésétől.

ALFONZ BOURBON HERCEG, a spanyol király unokaöccse, Budapestre érkezett, ahonnan holnap tovább indul Erdélybe. Erdélyben régi barátját, Bocsy bárót látogatja meg, akinél Del Puerto gróf és de Villani márkai társaságában vadászaton vesz részt.

KÉTMILLIO FRANK ÉRTEKU EKSZERT RABOLTAK EL

Cannesban, a venezuelai exelnök leányának, Carabesa asszonynak villájából. A rablók nyomtalanul eltűntek.

HOCK JANOS KEGYELMET KAP

Ismeretes, hogy a magyar Kuria jóváhagyta Hock János egyéves fogházbüntetését és az ítélet ezzel jogerőre emelkedett. Hock János barátai kegyelemért folyamodtak s az igazságügyi miniszter a kérvényt kegyelemre ajánlva, terjesztette a kormányzó elé. Ezek szerint Hock büntetésének elengedése bizonyosra vehető.

BORZALMAS MÓDON MEGGYILKOLTAK

Dudley Howard londoni moziigazgatót és feleségét. Lakásukon csaknem felkoncolták a szerencsétlen házaspárt és utána a gyilkosok az egész lakást kifosztották. A feldúlt lakás után a rendőrség arra következtet, hogy az áldozatok erősen dulakodtak a gyilkosokkal, sőt a gyilkosok is megbeszéltek. A londoni rendőrség 20 ezer emberét mozgósították a vadállatias gyilkosok kézrekerítésére.

## Az unalom veszedelmes

London, augusztus 12

Lord Kilmaine javaslatot terjesztett elő a lordok házában a beszédidő korlátozásáról. Javaslatait igen érdekesen indokolta. Hivatkozott arra, hogy a legtöbb beszéd elől a lordok kimennek a tereméből és beülnek a könyvtárba. Csak akkor térnek vissza, ha már úgy gondolják, hogy a beszéd végéhez közeledik.

Lord Kilmaine szerint az unalom nagy veszedelmeket idézhet fel.

— Sok prédikációt hallottam már — mondotta — amelyeknek egyetlen hatása az volt, hogy mikor kimentem a templomból, egymásután megszegtem mind a tíz parancsolatot.

— Sok fiatal lány

otthagya a szülői házat, pusztán azért, mert nagyon unatkozik

— folytatta a lord. — Nők elhagyják férjeiket, ugyanebből az okból.

Azt nem mondta meg a derék lord, hogy az otthoni unalmon hogyan kell segíteni.

## Szerkesztői üzenetek

Varga Lajos joghallgató, Camar. A kérdéses kis cikket vagy talán hírt, közelebbi megjelölés nélkül nagyon nehéz nekünk megtalálni. Ne méltóztassék elfelejteni, hogy hozzánk naponként ömlenek be a híryanagok. Ha a pontos lapszámot megjelöli, rendelkezésére állunk meg kell jegyeznünk azonban, hogy a mennyiben Ön a kérdéses híradással kapcsolatban helyreigazítással akar élni, akkor Önnek kell előkeríteni azt a lapszámot, hogy ne csak hallomás útján induljon el. Arra, hogy a cikket körülbelül időpont-megjelölés mellett kiküldjük az Önnek, nem vállalkozhatunk.

082903. A kérdezett textilgyár még csak jogilag alakult meg, üzemben még nincs. Alapítója Freund és Fia nagykereskedő. Ennyi cím és a kérdéses város megjelölése elég.

123. Aiud. Levelét átadtuk közvetlen megválaszolás végett egy nagy nemzetközi szállító cég itteni fiókjának, ahol ígéretet kaptunk arra, hogy önnök a rendkívül bonyodalmas szállítási ügyben a pontos felvilágosítást megadják. A választ most megsürgöttük. — Konverziós ügyben feladott kérdéseire a konverziós tanácsadó rovatában kap felvilágosítást.

# K Ö Z G A Z D A S Á G

A régi ellenségek megbékélnek

## Vámunió készül Jugoszlávia és Bulgária között

A vámunióba Görögországot és Romániát is be akarják kapcsolni

Bukarest, augusztus 12. Olaszországnak az a törekvése, hogy Magyarországot és Ausztriát gazdaságilag szorosabb kapcsolatba hozza, a kisantant körében nagyon megerősítette azt a törekvést, hogy egymás között és a Balkán-államok között szorosabb gazdasági kapcsolatokat létesítsenek.

Míg azok a kisantant-törekvések, hogy egymás között szorosabbra vonják a kereskedelmi kapcsolatokat és az egymás közötti áruforgalmat emeljék, mindig újabb nehézségek elé kerülnek és megbiúsulnak.

jugoszláv és bolgár politikai és gazdasági körökben egyre észrevehetőbben alakulnak ki olyan áramlatok, ame-

lyek a két ország közötti kereskedelmi kapcsolatok szorosabbátételére irányulnak.

Ezek a törekvések már közel egy esztendeje észlelhetők, sőt a megfelelő tárgyalások is folynak, de eddig alig jutottak tovább az első kísérleteknél.

Legutóbb a jugoszláv kereskedelmi miniszter tett olyan kijelentést, hogy „Jugoszlávia és Bulgária gazdaságilag a maguk számára biztosíthatják a Balkánt” és hogy az ő eszméje az volna, hogy ne csak a két ország közötti vámunió létesüljön, hanem azt más balkán-államokra is kiterjesszék.

Ez a kijelentés mindenesetre igen nagy jelentőségű, mert az „egyéb álla-

mok” alatt bizonyára Görögországra és Romániára célozt, bár egyelőre inkább csak egységes vámjáráson alapuló szorosabb gazdasági együttműködés volna megvalósítható Bulgária és Jugoszlávia között.

Az is kétségtelen, hogy az utóbbi időben a jugoszláv politika minden erejével azon munkálkodik, hogy Bulgáriával kiemélyítsék a kereskedelmi kapcsolatokat és mindkét ország vezető körei tisztában vannak azzal, hogy bár kereskedelmi szerződésekkkel és megállapodásokkal lehet némileg javítani a jelenlegi kereskedelmi kapcsolatokat, de egy vámunió hatása sokkal nagyobb jelentőségű lenne.

nyilatkozatokkal kapcsolatosan van még egy és más mondani valónk.

Az első helyreigazító nyilatkozat felszólítás formájában jött Bán Vilmostól, az egyesület titkárától, melyben egy ügyvédi felszólítás kíséretében kérte, hogy nevezzük meg a cikkek informátorait, a kiket felelősségre akar vonni. Az informátort nem neveztük meg, ellenben felszólítottuk Bán titkárt, hogy ha a közölt tények nem fedik a valóságot, küldjön cáfolatot a maga és egyesülete nevében és leközzöljük, mivel mi is csak arra törekszünk, hogy az ügyben kiderítsük az igazságot.

Bán titkár erre nem válaszolt, ellenben az egyesület beküldött egy nyilatkozatot a szerkesztőségnek, melyben cáfol. De mit? Nem a tényeket, hanem néhány számszerű adatot, mely a felvásárlásra kerülő vándorfa mennyiségére vonatkozik. Mintha az lett volna a lényege a dolgnak, hogy pár vagonnal több vagy kevesebb az a faanyag, amit össze kell vásárolni és nem az, ahogyan a felvásárlást csinálni akarták!

A harmadik nyilatkozatot dr. Valkó Dezső, a Comertul Lemnului kereskedelmi utazója, egyébként aradi fakereskedő küldte be a szerkesztőségnek. Helyreigazításait dr. Valkó három pontba foglalta össze, ezekre mi egyetlen pontban válaszolunk: — Nem tartotta dr. Valkó inkompatibilisnek, vagyis összeférhetetlennek azt, hogy egyrészt mint az egyesület intézőbizottságának tagja, másrészt mint a Comertul képviselője, aki jutalékot kap a rendelések után, járt el a kereskedőknél, hogy jegyezzenek a vándorfából!

Hogy nem másfél-kétféleként, hanem ennek csak egyötödét kereste volna meg egy évben ezzel az akcióval, az összeférhetetlenség szempontjából — higgye el dr. Valkó — egészen mellékes közműny.

Fzzel a magunk részéről le is zártuk a balkezes vándorfa-akció ügyét, mely érdekes is volt, tanulságos is, de egyben elég is volt már belőle!

Pogány Marcell

## Fehéritett és vászonárakban szinte teljesen megszűnt az export

Bukarest, augusztus 5.

A kereskedelemben leginkább kurrens árak közül az 518 és 519 vámtétel alá eső, nem fehéritett árak behozatala a lejeses megállapodásának évében, 1926-ban 2218 tonna volt 592 millió 796.000 lej értékben. Ez a mennyiség 1933-ban 14,5 tonnára esett vissza 1.584.000 lej értékben. Ebben a cikkben tehát, amelyet főképpen Hollandiából hoztak be, az import majdnem teljesen megszűnt. Az 520 és 521. vámtétel alá eső, könnyebb vásznak 1926 évi importja 1594 tonna volt 283 millió 274 ezer lej értékben, míg tavaly már csak 61 tonnát hoztak be 7.715.000 lej értékben. A négyzetméterenként 100 grammnál könnyebb, festetlen és fehéritetlen pamutszövetek importja (522 és 523 vámtétel), amiket főleg Svájcból hoztak be, az 1926 évi 62 tonáról és 15 millió 174.000 lejről 1933-ban visszaesett 5,5 tonnára és 1 millió 82.000 lejre. Az 524. vámtétel alá eső, fehéritett pamutszöveteknél, amelyek főszállítói Olaszország, Anglia és Csehszlovákia voltak, már jelentős tétel a csökkenés. Mig 1926-ban ezekből a cikkek közül behoztak 2499 tonnát 858 millió 365.000 lej értékben, tavaly a kontingentálás miatt az import csak 527 tonnát tett ki 102 millió lej értékben. Az egyszínben festett pamutszövetek (525. vámtétel) importja ugyanilyen arányú visszaesést mutat. Mig 1926-ban a behozott mennyiség 2596 tonna volt, 838 millió 936.000 lej értékben, tavaly már csak 978 tonnát tudtak behozni a kereskedők 172 millió lej értékben. Az 526. vámtétel alá eső árak tavalyi behozatala 166 tonna volt 37 millió lej értékben, míg az 527. vámtétel alá tartozó pamutszövetekből 1933-ban behoztak 1544 tonnát 377 millió lei értékben.

## Ősszel megváltoztatják az állami osztálysorsjátékot

Olcsóbb lesz a sorsjegy, de a nyolcad sorsjegy megszűnik — Évi három húzás lesz 4-4 osztállyal — Királyi kulturális-bélyegek kerülnek az új sorsjegyekre

Bukarest, augusztus 12.

Szakkörökben elterjedt hírek szerint a kormány meg akarja változtatni az állami osztálysorsjáték jelenlegi rendszerét. Ez a kérdés különben már régóta foglalkoztatja az illetékeseket és az ország nagyobb kollektorai is több ízben is voltak tanácskozások arról, hogy miképpen kellene ezt a vállalkozást még népszerűbbé és következésképpen jövedelmezőbbé tenni. Az elárúsítók erre vonatkozó javaslatai azonban eddig csak részben honorálták és inkább magát a játéktervet módosította az osztálysorsjáték igazgatósága.

Most arról van szó, hogy teljesen átszervezik az állami sorsjátékot és erről a kormány ősszel törvényjavaslatot készül a parlament elé terjeszteni. A javaslat szerint évenként három húzás lesz négy osztállyal az eddigi ötosztályos két húzással szemben. Ennek megfelelően megváltoztatják a sorsjegyek számát és árát is. Ugy tervezik, hogy a nyolcadsorsjegyeket megszüntetik és a legkisebb sorsjegy az egynegyedes lesz, amely mind a négy húzásra 800 lejbe fog kerülni, illetve egy egész sorsjegy 3200 lejbe. Az új sorsjegy tehát olcsóbb lesz, mint most, a mikor egy egész sorsjegy 5000 lej és a negyedsorsjegy 1250 lej. A sorsjegyek száma 70 ezer darab lesz, amiből 42.000 darabot huznak majd nyreménynek.

Az állami osztálysorsjátékot össze akarják kapcsolni a királyi kulturális (Fundatia Culturala Regala) sorsjátékával. És hogy ne legyen két külön sorsjáték, a kulturális sorsjáték párhuzamosan fog működni a rendes osztálysorsjátékkal, még pedig olyan formában, hogy a rendes sorsjegyeket a Fundatia által kibocsátandó bélyegekkel látják el. Ezek a bélyegek fogják képezni a kulturális sorsjegyeket és külön nyreményt biztosítanak majd a tulajdonosoknak. Minden negyedsorsjegyre egy darab 50 lejes kulturális-bélyeget ragasztanak, tehát felsorsjegyre két, egész sorsjegyre négy darab 50 lejes bélyeget, úgyhogy az egész sorsjegy tulajdonképpen nem 3200 lejbe, hanem 4000 lejbe fog kerülni. A tervek szerint a 70.000 osztálysorsjegyre összesen 280.000 darab kulturális-bélyeget fognak ragasztani, a melyből 14.451 darabot huznak ki majd nyereséggel. A bélyegekből a Fundatiának tehát évi 56 millió lej bevétele lesz, amelynek egyrésze, a nyremények kifizetése után, megmarad kulturális célokra.

## Mégegyszer a faegyesületi akció

## Reflexiók egy megbukott vállalkozáshoz, mely egyúttal helyreigazítás-félc is akar lenni...

Déva, augusztus 12.

Egy akcióról írtunk a közelmúltban, az erdélyi fakereskedők egyesületének vállalkozásáról, amely csunya kudarcba fulladt. A cikkekre három oldalról is kaptunk „helyreigazító” nyilatkozatot, de nem tartottuk időszerűnek foglalkozni velük, noha mindegyik külön kitűnő alkalmat szolgáltatott ahhoz, hogy újra helyreigazítsuk a vándor, vagy házalófa felvásárlásának kalandos akciójába.

Az ügyben, éppen a B. L. cikke nyomán, a faegyesület vezetősége rendkívüli közgyűlést hívott össze a helyreigazítókról előzetes megvárta, míg a közgyűlés lezajlik

A faegyesület közgyűlése most lezajlott, tehát elérkezettnek látjuk az időt, hogy válaszoljunk a helyreigazító nyilatkozatokra és a zárzó jogán néhány reflexiót fűzzünk a dicstelenül kimúlt vállalkozáshoz, már csak azért is, hogy némi kételyeket eloszlassanak.

Magáról az akcióról már kevés mondani való van. Az egyesület hivatalos lapja, a Faipar, a közgyűlés előtt közvetlenül így írt erről:

— Az az akció, amelyet az egyesület a vándorfakereskedelemben megvalósított, az ügyben kezdeményezett, az összeomlás előtt áll. Meg kell itt mindjárt eljárásban levezetnünk — írta a

Faipar —, hogy az egyesület intézőbizottságát és választmányát is bizonyos mulasztás terheli, amidőn naivan és jóhiszeműen akciót indított a vándorfakereskedelemben versenyének megszüntetésére, abból a fellelésből indulva ki, hogy ez a kérdés Erdélyi fakereskedelmének az egzisztenciális érdeke és hogy ennél a mozgalmnál az összes érdekelteknek legmesszebbmenő, önzellen támogatására számíthat, akik szükség esetén az ügynek áldozatot is hajlandók hozni.

F. bevezetés után az egyesület hivatalos lapja a megbukott akció minden ódiáját a fakereskedőkre hárítja át, holott az igazság az, hogy az egyesületi intézői és vezetősége rossz szerződést kötött a Comertul Lemnului favállalattal, amelynek öt felvásárló telepet kellett volna felállítani, de nem állított fel egyet sem, hanem a saját telepéről szerette volna a kereskedők által lejegyzett faanyagot leszállítani.

A közgyűlésnek, az előzmények után, nem igen maradt más teendője, minthogy megbukottnak jelentse ki az akciót, amit megkönnyített az is, hogy a Comertul a maga részéről is bejelentette visszalépését a megállapodástól.

Ez a záróakció azonban nem tett pontot az ügyre a közgyűlésen. A kollektív ügyből személyi kérdést csináltak és nekítámadtak Mahler Manó dévai fakereskedőnek, az egyesület alelnökének, akit az akció megbuktatásával vádoltak és szemrehányással illeték, amiért a B. L. munkatársának információkat adott a rossz vágányra átsiklott közös akcióról.

Ehhez a személyes kérdéshez mi is szót kérünk, ez bennünket is érdekel. Le kell szögeznünk ugyanis, hogy az egyesület alelnökét indokolatlanul támadták — azok éppen, akik a bukott akció élén állottak: Schlésinger elnök és Bán titkár, akiknek a vállalkozásban legtöbb részük volt.

Mahler fakereskedőt azzal a váddal illették, hogy ő buktatta el az akciót, holott az igazság az, hogy saját költségén utazta be a megvét és agítált a jegyzés érdekében mindaddig, amíg nem vált kétesre a Comertul szerepe, amely az egész vándorfa-kérdésből csak a tejfölt akarta leszedni.

Ami pedig az információkat illeti, a cikkek írója csak azután kért felvilágosítást az egyesület alelnökétől, amikor az első cikket a kalandos akcióról — más helyről kapott információk alapján — már megjelentette a lap hasábjain. Le kellett ezt szögeznünk nem annyira azért, hogy Mahlert megvédjük — megvédte ő magát a közgyűlésen személyesen a támadásokkal szemben, hanem mert ez az igazság s éppen ezt az igazságot akarják visszajárta fordítani és az elcsuszott akciót belytelenítő alelnök mellének szögezni.

Ezzel a magunk részéről le is zárjuk az akció kérdését, csupán a „helyreigazító”



## NEMES FERENC

R I P O R T J A :

## „Fiaim, ne énekeljetekek...!”

Hetven dalos és 89 ezer 163 lej sirat egy füstbement utat! — Hogyan marasztotta le a belügyminisztérium a Kolozsvári Magyar Dalárdán keresztül Romániát a genfi nemzetközi dalosversenyéről?!! — Kisebbségi dalmü, amely „andante” kezdődik és „con fuoco” végződik...

Kolozsvár, augusztus 12.  
Hetven ember, hülyg és férfi vegyessen, csu-  
nyán „lecsuszott” Kolozsvárt...

A fenti számban bennfoglaltatik a teljes lét-  
számú Kolozsvári Magyar Dalárda, valamint a  
dalosok hozzátartozói, akik elhatározták, hogy  
részt vesznek a genfi nemzetközi dalosverse-  
nyen...

Dicséretreméltó szándék volt, mert minden  
állami támogatás nélkül, csupán a zeneszerető  
magyar társadalom és a saját erejükre támasz-  
kodva, számították a vállalkozást lebonyolítá-  
ni... Egész Romániából csak nekik jutott  
eszközbe, hogy megjelenjenek a nagy interna-  
cionális találkón, amelyre számos Egyesült  
Államokbeli, kanadai, angliai, algéri, francia-,  
német-, olasz- és magyarországi, ausztriai, bul-  
gáriai és svájci dalárda jelentette be részvétel-  
t.

A kolozsvári magyar dalosok heteken át ké-  
szültek a genfi kiruccanásra... Mégis csak  
más egy ilyen út, mintha például a szomszédba  
rándulnának! A tervezgetések és a próbák után,  
minthogy a genfi rendezőbizottság a kollek-  
tívutlevél kiállítását illetőleg a nemzetközi  
egyezmény alapján intézkedett illetékes helyen  
Bukarestben, a beruházásokra került a sor...  
Előieget adtak a dalosokat Genfbe szállítandó  
autóbuszok tulajdonosának, aki az összeg egy-  
részét rögtön autógumikba fektette... Nem-  
zetközi hajtsai engedélyt váltottak, de csinos  
vagyonukat költötték az ügy adminisztrálására  
is... A levelek és a táviratok sok pénzt emész-  
tettek fel... Ők azonban, bár króziusi tüke nem  
állt rendelkezésükre, nem sajnáltak semmit,  
abban a biztos reményben, hogy minden kiadás  
megtérül... Hiszen egy önálló hangverseny  
megtartását illetőleg megállapodásuk volt a  
genfi rendezőbizottsággal, sőt szerződést kötöttek  
egy milánói hangversenyirodával is, amely a  
kolozsvári magyar dalosokat Velencében, Milá-  
nóban és Abbáziában akarta felléptetni...

Nem kétséges tehát, hogy a Kolozsvári Ma-  
gyar Dalárda, amely a genfi dalosversenyen a  
felső két osztályba tartozó „Oberklasse”-ba  
nevezett be, minden téren szép sikerrel tért  
vona vissza, de mideren tul elismerést és ba-  
bérokat szerzett volna Romániának is...

Mert például a brassói magyar Gált is, aki  
az athéni olimpiáson marathoni bajnok lett,  
mint a romániai sport egyik büszkeségét szok-  
ták említeni... Ezzel éppen csak egy példát  
ragadurk ki a sok közül!

A belügyminisztérium azonban a jelek sze-  
rint korántsem igyekezett ezt a szempontot  
mérlegelni, vagy még inkább megszivlelni,  
mert az érdekelteknek értesítést küldött, hogy  
a kollektív-utlevél kiadását megtagadja...

Történt ez pedig most, amikor csak két nap  
hijja van a genfi nemzetközi dalosverseny  
kezdetének... Egyéni utleveleket ilyen rövid  
idő alatt beszerezni, ha nem ismernék is az  
illetékes fórumok lassúságát és az apró-  
cseprő, de napokig, hetekig tartó huzavonákat,  
a lehetetlenséggel határos!

Ennyi „hisztórikuma” van a kolozsvári ma-  
gyar dalosok méltánytalan és sajnálatos „le-  
csuszásának”.

Mindezen tul azonban szükségesnek tartunk  
az ügy teljes megértésének érdekében még  
egy-et-mást megemlíteni...!

## Hangok, amelyek sose csittulnak el...

A kolozsvári többségi sajtó, hogy egy mond-  
juk „hivatalból” nem rokonszenvezett az ak-  
cióval, sőt tüstént sietett olyan dolgokat bele-  
magyarázni, amelyek minden bizonnyal nem  
kis szerepet játszanak a magyar dalosok utjá-  
nak meghusulásában...

A közismert recept szerint ezuttal is az irre-  
dizmusos vádja volt műsoron...

Jóllehet, talán éppen egyedül a dalosok azok  
ezéles ez országban, akik nem politizálnak...  
Ártatlan és semleges nőtákat énekelnek (a nem-  
zetközi dalosversenyen éneklendő műsorszám-  
ot is a genfi rendezőbizottság állapította meg!) és  
a közrend szempontjából mindenesetre hason-  
líthatatlanul veszélytelenebbek és szelidebbek  
azoknál, akik állandóan a paroxizmusig len-  
dülő sovínizmus harsány kúrtjeit fújják!

Avagy mi célja van voltaképpen a kolozs-  
vári „Dacia Nouă”-ban megjelent cikkeknek,  
amelyet pontos fordításban alább közlök:

EGY MAGYAR DALÁRDA MA  
GENFBE MEGY

„Amint ismeretes, Genfben több ország,  
például Magyarország, Németország, Fran-  
ciaország, stb. részvételével nagy da-  
losversenyt rendeznek. Meglepetéssel tap-  
asztaljuk, hogy ezen Románia is részt-  
vesz. Még nagyobb álmélkodásukra Romá-  
nia a Kolozsvári Magyar Dalárdát küldi,  
hogy magyarul énekeljen Genfben. Kell-e  
más kommentár ahhoz, hogy a magyar ki-  
sebbség irredenta-propagandát folytat?

A hatóságok a hibások, amelyek jóvá-  
hagyták elmenetelüket. A román állam  
szempontjából megengedhetetlenek az ilyen  
ügyek. Nem értjük, mit is akarnak azok  
a hatóságok, amelyek ilyen könnyen ad-  
nak vizumot. Kérdezzük: nem lenne sok-  
kal jobb, ha Románia román dalárdát kül-  
dene?

A külföld előtt be kellene bizonyítani,  
hogy nekünk, románoknak is vannak da-  
lárdáink, nemcsak a magyaroknak. Hát  
nem látják az illetékes hatóságok, hogy  
mi történik és milyen propagandát üznek  
a magyar dalárdák Romániában? Azt  
hisztük, hogy elég volt a türelemből!  
Minden erőnkkel követeljük, hogy akadá-  
lyozzák meg a magyar dalárda genfi rész-  
vételét.”

Bocsásson meg a cikkíró, ha netalán egyik  
kitételét plagizálom, de „ehhez sem kell kom-  
mentár”!

Különbö, nyugalom! A Kolozsvári Magyar  
Dalárda tényleg itthonmaradt! Nincsen ok  
semmilyen aggodalomra!

Igaz ugyan, hogy egyuttal Románia is le-  
maradt a genfi dalosversenyéről, amit bizo-  
nyára meglepetéssel ves tudomásul a rende-  
zőbizottság. Talán mégis el kellett volna azt a da-  
lárdát engedni, ha mindjárt affajta magyar is...

Mindegy, tulvagynak rajta! Még egy apró  
tövisvel gyarapodott az a koszorú, amelyet a  
magyar kisebbség visel csüggedt homlokán...!!

Veszendő ezresek és levegőben lógó  
perek...

Akik falun jártak, bizonyára látták már mé-  
teket rajzani egy kas körül... Ilyen képet  
nyújt Rezik Károly karnagynak, a Genfben ké-

szülő magyar dalosok vezetőjének Karolina-  
tér 1. szám alatti lakása... Minden sarokban,  
széken, zongorán és kottatartón dalosok szor-  
onganak... Anró-böröndüzetlet lehetne nyit-  
ni a stük szobában, amelyben az utrakész da-  
losok kofferjei valóságos piramist alkotnak...  
Két dalárdista, több célszerűen összeállított  
apró bőrönd tetején, elkeseredetten sakkozik...  
Hirtelen annak a „matt”-nak a jelképét lá-  
tom benne, amit Bukarestből kaptak...

Valaki kis jegyzéket mutat, amelyből ki-  
világlik, hogy

a dalárdának eddig az utra 89 ezer 163 lej  
kiadása van...

Ennek az összegnek egyik tétele a kollektív-  
utlevél díja is, amelyet tegnapielőtt küldtek el  
táviratilag Bukarestbe. Ha már itt tartunk,  
mondjuk el, hogy az összeget, amelyet reggel  
nyolc órakor adtak fel sürgönyileg a kolozs-  
vári postán, csak délután félhatkor kézbesítet-  
ték ki a fővárosban... Kilenc és félórát tar-  
tott tehát, amíg a pénz Kolozsvártól Buka-  
restig táviratilag eljutott, a P. T. T. nagyobb  
dicsőségére...

Aznap természetesen már nem tudtak az  
összegegél Bukarestben semmit sem kezdeni...  
Ki a hibás ebben? A kolozsvári posta bizo-  
nyára nem, mert azt „igérte”, hogy a pénz  
egy órán belül a rendeltetési helyén lesz...!

...és ha már ott is lett volna! Ha a belügy-  
minisztérium akar valamit, nem számít az a  
kis késés, amit voltaképpen nem is lehet an-

nak tekinteni!

De nem akart!

Szegény dalárdisták most attól félnek, hogy  
a milánói hangversenyiroda az olaszországi  
koncertek elmaradása miatt, szerződéses  
címén pert indít ellenük!

Ami nagyon könnyen megtörténhetik!

Ráadásul!

És hol még az a pénz, amit az egész ügybe  
beleltek?

Ott, ahol a tavalyi hó!

★

Nem sok irnivalónk van már az ügyről.

Mindamellert azt hisztük, hogy az illetéke-  
sek ezuttal ráhibáztak kissé az egészre... A  
Kolozsvári Magyar Dalárda volt az, amelyet  
nem akartak Genfben engedni, de megfledkez-  
tek arról, hogy így tulajdonképpen Románia  
marad itthon, mert az ország összes dalkörei  
közül (és hány van ilyen!) sem románnak, sem  
másnak nem jutott eszébe, hogy Genfben men-  
jen!

Csak a Kolozsvári Magyar Dalárdának! Rá  
is fizettek a jószándékra alaposan!!

Pedig tudhattak volna Fordított világot  
élnünk, amelyben a nagy költő halhatatlan so-  
rát is csak így lehet idézni:

„Fiaim, ne énekeljetekek!”

Ma ne tanácsos...!! Kinek is kell manap-  
ság a dal, amely a szebb, a szelidebb lelketet  
akarja visszatükrözteni...???

Ugyan, kérem!

## Titkos drámairók ostroma...

Egy lippai drámairó 160 ezer  
dollárért akarja eladni darabjait  
Kun Magdának

A hírességnek árnyoldalai is vannak

Marosvásárhely, augusztus 12.

Beszámoltunk már arról, hogy Kun  
Magda és Gyergyay István, a Londonban  
befutott tehetséges magyar színészpár,  
rövid pihenőre és egyuttal késedelmes  
„nászutra” pár nappal ezelőtt Marosvá-  
sárhelyre érkeztek.

A pihenő rövid volt, a magyar színész-  
pár londoni impresszáriójának távirata  
visszaszólította Kun Magdát és férjét  
Londonba és így pár nappal ezelőtt Bu-  
dapesten és Párison keresztül vissza is  
utaztak a székely fővárosból Londonba.

Kun Magda és Gyergyay István rövid  
marosvásárhelyi tartózkodásuk alatt nyil-  
latkoztak e sorok írójának. A nyilatko-  
zatnak komoly és előre nem látott követ-  
kezménye lett.

Gyergyay István ugyanis kijelentette,  
hogy néhány magyar szindarab londoni  
sikere óta, az angol fővárosban igen nagy  
népszerűségnek örvendenek a magyar

szinpadai szerzők és hogy a jövő színházi  
évadra lámpással keresnek megfelelő  
magyar szindarabot Kun Magda részére.

Ismeretlen szerzők előnyben! — jelen-  
tette ki tréfásan a tehetséges fiatal ma-  
gyar színész és az interjunak ez a része  
óriási hatást váltott ki.

Pár nap telt el és a marosvásárhelyi  
postások alig bírták cipelni a vaskos cso-  
magokat, amelyek a fiatal színészpár cí-  
mére érkeztek.

Mondanunk sem kell, hogy mindegyik-  
ben egy-egy „tehetséges” ismeretlen  
szinpadai szerző szindarabja érkezett, a  
mely a kiséző levél szerint, biztosan meg-  
felelő és csatlhatatlan lesz.

Kun Magda és férje el is olvastak né-  
hányat a hatalmas postából, azonban el-  
utazásuk óta sem akar szünni az erdélyi  
ismeretlen színpadai szerzők hatalmas és  
kíméletlen ostroma.

A titkos drámairók között, akik a lon-

## Capitol Mozdó

Hatalmas érdeklődés mellett fut

„W. Plan”

A földalatti front.

Nagyszabású, izgalmas kémdráma,

A film főbb attrakciói:

1. Alagut építése a front mögött, melyben  
vonat közlekedik.
2. Felrobbantása egy cement erődítmény-  
nek, ahol 27,500 ember életét veszítette.
3. Égő repülőgépek harca a front felett
4. 10,000 hadifogoly lázadása.
5. Bevehetetlen cement állások építése, stb

Vasárnap d. e. matiné

„A tenger istene”

Silly Simfonies, Micki Maus és Pathé  
journal.

doni babérokra pályáznak, minden fog-  
lalkozási ág képviselve van. Bankártól  
gyári munkásig és tisztviselőtől zongora-  
művészig mindenki elküldte legjobb mű-  
vét a Gyergyay-párnak, hogy az Lon-  
donban színe kerülhessen.

Ugy néz ki a dolog, hogy Erdélyben  
mindenki titkos drámairó lett.

Ezenfelül igen sok levélbeli érdeklő-  
dés érkezett olyanoktól, akik óvatosab-  
bak voltak. Nem küldtek rögtön szinda-  
rabot, de már érdeklődtek a feltételek  
felől, amelyekkel a darabot Londonban  
honoralják.

A Gyergyay-pár hatalmas postájából,  
amit Kun Magda hozzátartozói London-  
ba továbbítottak óriási csomagban, egy  
igen érdekes levél tünik ki.

A levél írója egy román nemzetiségű  
de úgy látszik magyarul író, lippai dráma-  
író, aki egy állami intézmény titkára.

A levél annyira meglepő és annyi naiv  
és optimista kitétel tartalmaz a mai illu-  
zionélküli világban, hogy mindenképpen  
megérdemli a nyilvánosságot. Ime:

— Az egyik erdélyi lapból arról ér-  
tesültem — írja a lippai drámairó, —  
hogy angol szinpadok és filmek részé-  
re szindarabokat keresnek megvétel-  
re. Egyik közismert klasszikus mun-  
kámát az illetékesek a Nobel-világiro-  
dalmi bizottsághoz terjesztették elő.  
Négy kész szindarabom közül kettőre  
az amerikai nagy szinpadokkal és film-  
trösztökkel nagy tárgyalások alatt ál-  
lok, de ettől függetlenül, az európai  
nyelverületekre lekötöttem őket.  
Mindkettő „világszenzációs” kabineta-  
darab, comme il faut — pikantiériával  
két főszereplő részére (férfi és nő).  
Amennyiben aug. 25-ig bezárólag lon-  
doni szinpadügynökségük és filmtar-  
saságuk lekötötheti (de csak Anglia ré-  
szére) akkor azonnal tárgyalhatok. A  
szindarabok szerzői-jogai, közgyözö-  
leg az amerikai főkonzulátusnál és a  
külügyminisztériumnál bejegyezten  
biztosítva vannak. A szindarabok csak  
nám tanulmányozhatók át.

Tárgyuk: az arisztokrácia és parve-  
nük szerelme s komédiájuk az alsóbb  
néprétegekkel szemben s ugyanakkor  
az „Ember” s a kor kigunyolása. Vig-  
játék... sok-sok könnyel.  
Szerintem Anglia 687 színháza egy-  
folytában játszhatná 250 előadással.  
Slágerdarabok. Vételáruk: 160 ezer  
aranydollár az összes angliai szinpadok  
részére és 10 százalék minden előadás-  
ból. Ugyanez a vételár a film részére.  
Az idő rövidsége miatt küldjék el an-  
gol fordításban soraimat az angol üg-  
nökségeknek. Továbbiak miatt távirati  
válaszukat kérem.

Gyergyay és felesége azóta már bizto-  
san megkapták a lippai szerző ajánlatát.  
Valószínűleg gondolkozni fognak rajta.  
Esetleg alkudni is fognak, mert hiszen  
160 ezer amerikai dollár mégis nagy ösz-  
szeg a mai gazdasági viszonyok között  
egy szindarabért...

Benczel Béla

— Magyar elnököt választottak a ga-  
láci fogások. Galacról jelentik: A gala-  
ci fogások a napokban tartották meg el-  
nökválasztó közgyűlést. A gyűlésen  
a tulnyomó többségben levő román fo-  
gások magyar elnököt választottak Be-  
nedek László erdélyi fogtechnikus-  
ter személyében. A galaci fogtechnikusok  
egyesülete ezuton kéri fel az összes romá-  
niai fogtechnikusokat, hogy vegyék fel  
velük a kapcsolatot a célból, hogy a  
fogtechnikusok mozgalmát országos jel-  
legűvé terjeszthessék ki.

# SPORT

## Ragyogóan szerepelnek a magyar versenyzők az evezős Európa-bajnokságon

Mindegyik számban bejutottak a döntőbe. — Az olaszok szédületes tempót diktálnak. — A németek nem olyan nagyok, mint hirük volt

Luzern, augusztus 12.

Az evezős Európa-bajnokságok megkezdődtek. Az első napon az előfutamokat bonyolították le. A versenyek megkezdése a magyarok remek szereplése a nagyszerű olaszok és svájciak mellett. A rendkívül erős mezőnyben a magyar versenyzők minden számban már az első napon bejutottak a döntőbe. A németek, akik a háború után először vettek részt az Európabajnokságon, némi csalódást keltettek, éppen azért, mert tudásuk híre félelmetes volt. Az előmérkőzéseken minden előfutamból az első kettő bekerült a vasárnapi döntőbe. A többi csapat szombaton a reményfutamban mérte össze erejét és a reményfutamban győztese — tehát az előfutamból döntőbe kerültekkel együtt összesen öten — indulnak a vasárnapi döntőben.

Az előmérkőzések eredményei:

### NÉGYES KORMÁNYOSSAL

**Első előfutám:** 1. Magyarország (Pannonia) 7 p 02.6 mp., 2. Jugoszlávia, 3. Németország. Indultak még: Hollandia, Belgium, Spanyolország.

**Második előfutám:** 1. Olaszország 6 p. 55.6 mp. 2.—2. Franciaország és Svájc holtversenyben. Indultak még: Lengyelország és Csehszlovákia.

**Döntőbe jutottak:** Magyarország, Olaszország, Jugoszlávia, Franciaország és Svájc. A többi szombaton a reményfutamban küzd az elsőségért, amely a döntőbejutást jelenti. A második csoport holtversenyére való tekintettel itt hatos döntő lesz.

### Kerékpár

#### A bolgár Simoff győzött a Brassó-Nagyszeben szakaszon a Tour de Roumanie 5-ik napján

**Botrány: a CFR visszavonult, a román csapat csak 1 emberrel maradt**

Nagyszeben, augusztus 12

A Tour de Roumanie ötödik napjának Brassó-Nagyszeben 140 kilométeres szakaszának eredményei:

1. Simoff bolgár 6 ó 11 p 10 mp. 2. Hrenciuc 6 ó 11 p 12 mp. 3. Nicolae Jon 6 ó 14 p 08 mp. 4. Nicoloff bolgár 6 ó 15 p 15 mp. 5. Toncu 6 óra 16 p 10 mp.

### KETTŐS KORMÁNYOSSAL

**Első előfutám:** 1. Magyarország (Gyóry-Mamusich) 8 p 05 mp. 2. Franciaország 3. Lengyelország, 4. Lengyelország, **Második előfutám:** 1. Olaszország, 2. Hollandia, 3. Belgium, 4. Spanyolország. **Döntőbe jutottak:** Magyarország, Olaszország, Franciaország, Hollandia. A többi a reményfutamban.

### NÉGYES KORMÁNYOS NÉLKÜL

**Első előfutám:** 1. Svájc 6 p 41 mp. 2. Olaszország, 3. Franciaország, 4. Jugoszlávia.

**Második előfutám:** 1. Németország 6 p. 41. 8 mp. 2. Magyarország, 3. Hollandia, 4. Lengyelország.

**Döntőbe jutottak:** Svájc, Németország, Magyarország és Olaszország. A többi a reményfutamban küzd a döntőbejutásért.

### NYOLCAS

**Első előfutám:** 1. Olaszország 6 p 12.6 mp. 2. Dánia, 3. Franciaország. **Helyezetlenek:** Belgium, Spanyolország, Hollandia.

**Második előfutám:** 1. Magyarország (Hungária) 6 p 10.4 mp. 2. Svájc, 3. Németország. **Helyezetlenek:** Csehszlovákia és Jugoszlávia. Erős küzdelem. A magyar csapat 38-as csapásokkal is győz a 40-esel menő németek ellen, akiket a célban a svájciak is megelőzték. A magyar csapat fél csónakhosszal győzött.

**Döntőbe jutottak:** Magyarország, Olaszország, Dánia és Svájc.

6. Dinu Vasile 6 óra 16 p 10 mp.

Tizenkilencen futottak be. Az erdélyiek közül 8. Deák Arad 6 óra 16 p 10 mp. 15. Imre, Kolozsvár 6 óra 23 p 32 mp. 17. Ghicomban Brassó 6 óra 38 p 30 mp. 18. Bárány, Arad 6 ó 41 p 45 mp. 19. Schuller, Sepsiszentgyörgy 6 óra 41 p 45 mp.

Meglepetést keltett a brassói indulás után, hogy a CFR visszavonult a versenyből, mert a vezetőség visszautasította a kérésüket, hogy Nitescu, aki a versenyt feladta, versenyen kívül résztvegyen. Savanov is visszavonult a CFR-rel. Így Románia csapata egy emberrel maradt. Még így is vezet, de valószínű, hogy a két bulgár behozza.

1. Románia 99 óra 49 p. 06.1 mp.

2. Bulgária 102 ó 22 p 53 mp. Az összesítésben: 1. Nicoloff bolgár 32 óra 08 p 03 mp. 2. Simoff bolgár 32 ó 15 p 20 mp. 3. Munteanu 33 óra 68 p 03 mp. 4. Gogan 33 ó 08 p 40 mp. Az erdélyiek közül Schuller (14.) Bárány (15.) Deák (16.) Ghicomban (17.) Imreh (19).

Tizennégy ország versenyzői indulnak a lipcsei világbajnokságon, amely pénteken kezdődött. Franciaország, Hollandia, Belgium, Svájc, Anglia, Lettország, Magyarország, Dánia, Olaszország, Bulgária, Csehszlovákia, Írország, Luxemburg és Németország indítanak versenyzőket.

### Labdarugás

#### Magyarország amatőr válogatottja utolsó a „testvérm nemzetek futballtornáján”

Tallin, augusztus 12.

Pénteken fejezték be a „testvérm nemzetek futballtornáját”. Magyarország amatőr csapata döntetlenül játszott Észtország válogatottjával és ezzel az utolsó helyen végzett.

Magyarország—Esztország 2:2 (1:1).

A végső helyezések:

1. Finnország	2	1	1	0	5:4	3
2. Észtország	2	0	2	0	3:3	2
3. Magyarország	2	0	1	1	5:6	1

A Slavia Prágában legyőzte az Austriát — igaz, hogy nagy szerencsével, mert a mérkőzésen a bécsi csapat mutatott többlet.

Slavia—Austria 4:3 (1:2).

### TEPLITZ

Vienna—FC Teplitz 3:1 (2:1).

Uridül meghosszabbította szerződését a Ripenszával 1935 februárig.

A kisanant katonai bajnokság egy hét múlva kezdődik Bukarestben. A román futbalcsapat Predealon trenirozik. A bolgár válogatott kapust, Maznikoffot szerződtette a budapesti III. ker. Maznikoff az egyetlen külföldi állampolgár-játékos jelenleg Budapestben.

Angol bírók vezetik a Közép-európai Kupa két döntőjét — ez a terv merült fel és valószínűleg meg is valósul.

Három újabb délamerikai játékos érkezett Olaszországba. A Palermo szerződtette a montevideói Riolfot és a két fiatal fivért.

A Brasovia Zernesten játszik vasárnap

és a Kertsch villa elől indul a csapat, vasárnap délután két órakor, amikor a vezetőség kéri a játékosok pontos megjelenését.

### Atlétika

#### A hölgyvilágbajnokságok Londonban

19 nemzet 150 atléta-nőjével megkezdődött. Az első nap eredményei:

Súlydobás: Mauer Mayer német 13.67 cm.

Magasugrás: 1. Grieme 154 cm. (Elég gyenge!) 2. Milne angol 152 cm.

60 m. középfutamok: Az elsőben: 1. Walasiewicz lengyel 7.6 mp. A másodikban: 1. Schuurmann holland 7.6 mp.

Magyar-osztrák hölgyuszó mérkőzés kezdődött szombaton a Semmeringen.

Az amerikai atléták Malmöben is jól szerepeltek: 400 gát: Hardin 51.4 mp. (ez is jobb a régi világrekordnál) mert az 50.6 mp-es multheti futásánál egy gát elmozdult és esetleg ezt nem hitelesítik) Suly: 1. Torrance USA 16.45 m. 2. Lyman USA 3. Sievert. Távol: 1. Peacock USA 728 cm 2. Sievert 712 cm. 100 m: 1. Peacock 10.7 mp. 800 m: 1. Eastman 1p. 52.1 mp. 110 gát: 1. Beard USA 14.7 mp.

### Uzás

Csehszlovákia 1500 méteres uszóbajnokságát Getreuer nyerte, nagy előnnyel, 25:41.8-as idővel. 2. Miksovsky (Brünn) 24:03. 3. Kriz (Prága) 24 p. 33.1 mp.

### GAZDASÁGI TANÁCSADÓ!

#### Baromfitenyésztés

második lényegesen átdolgozott kiadás

Dr. Bernátsky Jenőtől

250 oldalas, számtalan ábrával ellátott könyv ára 120.- Lei.

Kapható a Brassói Lapok Könyvostályában Brassó, Kapu-utca 56-58. az udvarban.

Senkisék kér többet munkájáért, mint amennyit ér!

## MOLNÁR A.

NŐI FODRÁSZMESTER  
BRASSO, WEISS MIHALY-UTCA 21.

LEGYEN:  
örök hullámja, természetes hajának festése tökéletes hajjurtja, méltó arcképe, keze, szépsége kiejezője

PRIMARIA MUNICIPIULUI BRASOV

Nr. 17.808—1934. Serv. Administrativ.

### PÁLYAZAT

A belügyminisztérium folyó évi július hó 23-án 15.686. szám alatt kelt jóváhagyása alapján a városi polgármesteri hivatal vezérutkári állásának (secretar general) betöltése céljából ezennel pályázat hirtettetik.

Az ezen állásra pályázóknak bélyeggel ellátott kérvényeiket a városi polgármesteri hivatalban legkésőbb folyó évi augusztus hó 25-én 13 óráig be kell nyújtaniok. A kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

1. Születési bizonyítvány.
2. Állampolgársági bizonyítvány.
3. Jogvégzettségi bizonyítvány vagy doktori diploma.
4. Hatósági orvosi bizonyítvány.
5. A katonai szolgálat teljesítéséről szóló bizonyítvány.
6. Erkölsi bizonyítvány.
7. A nyelvismeretekre vonatkozó nyilatkozat.

A helyi közigazgatás szervezésére vonatkozó törvény 178. cikke szerint a közhivatali állás általános feltételein kívül a vezérutkári állásra pályázónak jogi doktori diplomával vagy jogvégzettséggel kell bírniok.

Az állással egybekötött minimális fizetés leg- alább az alizagató rangjának felel meg.

Brasov, la 8. August 1934.

Comisia Interimară:

Preşedinte: Secretar General:

Dr. C. Dumitrescu-Párvu m. p. R. Maxim m. p.

## Vasipari szakkönyvek

mélyen leszállított árban:

Balogh: Osztófej	Lei 15
Barna: Eszterga, furó- és marószerszámok	" 15
Köszörülés, furás marás	" 18
Vas- és fémpari szakkönyv, 400 oldal, 222 ábra, 80 táblázat	" 109
Szerelők és lakatosok szakkönyve (300 oldal, 250 ábra, 70 táblázat)	" 90
Csavarmentévágás	" 36
Boldizsár: Esztergályosok és marások	" 18
Jávor: Lőerőszámítás	" 48
Knapp: Kenőanyagok	" 24
A fémszínezés szakkönyve	" 36
Kádár: A hegesztés szakkönyve	" 72
Lusker: Vasipari szerszámok	" 12
Péter: Vas- és acélöntő	" 30
Prohászka: Vasipari szerszámok készítése	" 30

stb., stb.

Kaphatók a Brassói Lapok Könyvostályában, Brassó, Kapu-utca 56-58., az udvarban.

Póstán utánvéttel. Kérjen teljes nagy szakjegyzéket.

Kaphatók a

Brassói Lapok Könyvostályában

Brassó, Kapu-utca 56-58., az udvarban.

## Régi rádióját

a csikágói Belmont-gyár 1934—1935. évi, tehát legújabb típusú supergépére igen előnyös feltételek mellett

## becseréljük!

Külföldi összeköttetéseinkkel való megállapodás értelmében a csere-akció augusztus 1-től szeptember 15-ig tart. Bővebb felvilágosítást levélben is ad

## „NOVY”-rádió

Brasov, Prundul Roselor (vált Rózsater) 19. Telefon 1-99.

# APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés megismérlésénél 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

### Allást keres

Intelligens urinő házvezetőnőnek ajánlkozik magányos arhoz, idősebb házaspárhoz vagy kisebb családhoz. Vidékre is elmegy. Nyiredy Aron, Fogaras, Str. Eminescu 12.

### Könyvek

HASZNOS TUDNIVALOK. Ez a sorozat csupa praktikus könyvet foglal magában. Egy-egy kötet ára 20 lej. Könyvhakertészet, Gombatermesztés otthon, Kis lermészetbuvár, Aquarium-terrarium, Kis ásványhatározó Növény megfigyelések, Növénykiszárlások, Kiszárlatok egy cserép-nő-

vénnyel. Állatmegfigyelések, Házi állatsereglet, Méhészkedés, Kis ötvös, Kis vegyész, Vidám büvészet, Játékszerkesztés, Művirágkészítés, Különböző csipkefajták, Kosárfonás, Egylámpás rádióvevő, Fotográfáljunk, Matematikai kísérletek, Bélyeggyűjtés, Magyar bélyegyek katalógusa, Régi pénzgyűjtés, Népművészeti gyűjtés A mikroszkópium csodás világa. Vidéki rendeléseknél kérjük a pénz bélyegeketben előre beküldeni plusz 10 lejt portóköltésre. Brassói Lapok Könyvostályá.

### Gyenge férfiak-

nak bérmentve küldöm szabadalmozott szenzációs találmányomat ismeretető könyvemet. Cim: „Patent 601” Cluj (Kolozsvár) 1. sz postafiók.

### Házasság

Házasságot kívánok közelebbi életemben megkötöni. Előjegyzésembe állandóan van orvos ügyvéd, mérnök, faldbíró, kérés, kedv, hisz és nagypapa. Mindenkorú vagyónalán és vagyonnal, helyg, több millió készpénz és ingatlan hozománnyal. Benőjületek minden szakmába Bizony 15 éve fennálló házasságközvetítő, iroda. Timișoara Berthelot 4.

Férjem előkelő társadalmi elhelyezkedésű nagyin eligen- ciájú izzi- vérig uriember volt. 10 évi özvegyiségem után elhatároztam, hogy férhez megyek. Vagyonom kétemelletes bérház, igen szép villa és készpénz leveleket teljes címmel „Középkor” jellegre a kiadóba kérem